

ADIGÖZƏL HACIYEV

Ümumi təhsil müəssisələrə 1-ci siniflər

Budanu mez

Məh'limciz metodik vəsait

© "Şərq-Qərb" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

Bu nəşrlə bağlı irad və təkliflərinizi
info@eastwest.az və derslik@edu.gov.az
elektron ünvanlarına göndərməyiniz xahiş olunur.
Əməkdaşlığınız üçün əvvəlcədən təşəkkür edirik!

ŞƏRQ-QƏRB

Mündəricat

Derslikco struktur	6
Suxus'ı	8
H'ar si'i təşkil si'io forma nə üsulber	11
Q'iyimetyus'ı	16

Aile nə mekteb

1. Suftäki ders	20
2. Yö mekteb	23
3-4. Ya aile	28
5. Ya k'ul	35
6. Zo vatan Azərbaycan	37
7. Şuşä	39
8. Qehreman Qalib	41
K'ibe Summativ Q'imetyus'ı	42

H'ari şivi, xarap' şivi?

1. Dialoq	45
2. Q'ab nar	49
3. Sozogulä darya	52
K'ibe Summativ Q'imetyus'ı	55

Yö mänevi deyerber

1. Dialoq	58
2. H'azız dust	60
3-4. Tutuquşu	64
5. İlço quşri	69
6. Xazri	72
K'ibe Summativ Q'imetyus'ı	74

Yez tabh'at yıkäci

1. Dialoq	77
2. Müşahidece güre inşa yezmi si'i	80

Yez has'är qeydece, Azərbaycan säd pärä mik'esaylu xalç'imer yeşemi yıbkär ulkävi. Ulu xalç'imbo ugundo meza h"abarq'ar, ugundo h'adätär qurumi s'ı, təhsil qonu daima dovlätcä diqqetce säxhäci. Azərbaycan Respublikaco Konstitusiyacä yö ulkacä yeşemi yıx'är har idmiciz ugunda dida mezikir istifade sü'ü, uguz yıkä meza terbiye nä təhsil qonu, yeretmi s'ıyezın meşğul säx'ä yıx'ärcä hüquq veh'i tesbit sox'oci.

Azərbaycan Respublikaco Prezidentco 5 sentyabr 2009-cu sänä yivä Fərmancızın təsdiq sü'ürü "Təhsilce barəcə" qanuncä güre "Dovlätcır har idmicir təhsil qonuyiz şərait yeretmi sü'üye təminat yus'uri, təhsilco halcicisän cuncu mertebecer, səviyyecer, formacär mah"ım s'ıyız rix yus'urdäb". Pitin ucär Azərbaycancä halci milletcekir veh'iyekir asılı dex'eranä, har vatandaşco, illahki ma milli azlığoro təhsilce hüquq qorumi sü'üye bariz numunävi. Mik'esaylu xalç'imbö mezri h"ar sib'i h'ari təşkil s'ıyez bädälä hilki dovurcä proqramär, dersliker, metodik vesaiter və s. h"azırlemi s'ıye vacibuvol h'amälcä h'atkici.

Ümumtəhsil mektebero ibtidai siniferiz veh'i mik'esaylı xalç'imbö fenn proqramıce (kurikulumce) fennino məqsəd nä veziferber teyin s'ırci, ümumtəhsil mektebero I-IV siniferiz telimco məzmun neticecexunçığı standartärızın h"azırlemi sü'ürcü.

Mik'esaylı xalç'imbö kurikulumce tədriscexan şagirder ugunda dida meza (Budanu meza) ibir veye anlämi s'ı, h"araq'ar, suxus'u nä yazıcızın veh'i nitqino verdişera sah"ib yıbkäri.

Ugunda dida mez h"ar yıbkär şagirderiz ulu meza elmi, informativ nä bədii edebiyyat, qazut nä jurnalber asude suxus'u, radio nä televiziya verilişer h'ular yorğuye şərait yeretmi sü'ürü. Mezo nä nitqino vahiderekir eh"tiyaticızın istifadə s'ı, gütre qende, ugundo mez qurumi nä inkişaf sü'üyeri şagirdera gütre başaruğär formalaşdırmı s'ıiri.

Budanu mez h"ar sib'ıye məqsəd şagirdera ibir veye anlämi s'ı, h"araq'ar, suxus'u, yezmi s'ı başaruğär formalaşdırmı s'ıiranä ando nitq inkişaf sü'üyezi. Ulu məqsədcızın ibtidai təhsil səviyyeciz nəzərce süqhürü məzmunco standartäri şagirdera ibir veye anlämi s'ı, sürətli suxus'u, suftäcäri şifahi nitq nä başaruğär, ç'el, ç'elbo birleşmerbo, cümlerbo modelber, teleffüz nä yezmi s'ıye qeyderber h"ar yıxär təmin s'ıiri.

Ümumi təhsil müəssisələrində 1-ci siniflərdə həzrət Budanın təhsil ulu mezası, ulu təhsil qonu şagirdlər üçün dido meza həzrət yibkərciz imkan yusuri.

Dərslikdə asantcar cətincoxun cəbgar prinsip əsas qəvini. Kəim an şagirdlər şikilə hədə kədə siri, anda rabitəli nitq formalaşması yuxori. İyexan həzrət arif nə acoro yezilmi yixər qeydə, səsi duz teleffuz siye hədə kədə cigiri. Yeçiranə həzrət arifə say artmi yixərcizin dərslikdə rabitə vəhi, rabitə dobu metnber, yuqcu məzmun xətticə güre açə standartə teleber həzrət acılca həşxiyiz metnə uqucə cübe-cübe tapşuruğar yivəvi. Metn qurmi süüyüz şagirdlər əsan planber siqirivi, kədə siyiz andəz üsul nə mıslahatər yivəvi.

Məhləmcir sinifdə siye şərait yerətmi süüyüz açə vəhicə emel siyi:

- ▶ bilik həzilcə həşxiyiz havas süü;
- ▶ həzir cuğab vəhi sualber vəə, problem situasiya yerətmi si sualber yusu;
- ▶ şagirdcə bəşaruğə inkişaf təmin si;
- ▶ məhlumat həmə heçi yudoşu, şagird bilik həzilcə həşxi, məhlumatcəkər duz istifadə si prosescoxun çiği;
- ▶ həzrət yixərciz vəhi kədərber duz planlaşdırmi si.

◆ Şikilber təhlil si, metndə məzmuncə bəb qaxar, resim yuxsə şikil vəhi, rəngimər, şikilbəzin çüröğü fikir yuzəğcə qəçhü, şagirdcə ugovon mövzucə bərcə resim yə mə şikil yunu quroğu andəz uqunda təsvir si, ələqələndirmə si, müqayisə si, tətbiq si cəmə bəşaruğar formalaşdırmi siyiz imkan yusuri.

◆ İllüstrasiyər, resimər, şikilber şagirdlər əlavə məhlumatcə mənbəvi. Hələskə mə illüstrasiyərbezində şikilbezində kədə siyiz açə yivəcərcizin sualber nə tapşuruğar həzrət ləmi si vacivi:

- ▶ İllüstrasiyəcəkər (resim, şikil) məhlumat qonu;
- ▶ İllüstrasiyəcizin dovr nə cığa (hədisə cığa) qaxusı;
- ▶ Hədisər nə acəro iştirakçər, şərait, iyo mühit təsvir si;
- ▶ İllüstrasiyər həükü obrazara xüsusiyyetər (andə axucə quşulu, həzrət arəkət, teleffuz, həzrət araqər və s.) aşkər qəçhi;
- ▶ Süjet nə detalbə güre əsər cə müəllifcə əsas fikir yuzəğcə qəçhü;
- ▶ İllüstrasiyələr (resim, şikil) metndə əsas ideyəcə bəb vəhi aşkər si;
- ▶ Şikilcə qankid metn (əgəm vizəgəm) illüstrasiyəcə məzmuncərcizin tutuşdurmi süü;
- ▶ İllüstrasiyəcə (resim, şikil) güre həkayə həzrət ləmi si.

◆ İllüstrasiyalarbezin kədə s'irde şagirder aç'a fəaliyyetərə quşmi sib'i məqsədcə uyğuni:

- ▶ İllüstrasiyace (resim, şikil) bārəcə gütre ixtilat;
- ▶ "Rəssamcızın" müsahibə (ulu fəaliyyət cuftimerizin təşkil s'i h'ari yıx'ərə);
- ▶ Sualber yus'u nə aç'aro cuğab q'axus'u (ulu fəaliyyət cuftimerizin təşkil s'i h'ari yıx'ərə);
- ▶ Qrupərə illüstrasiyarba gürece fikirbö mübadilə çüğü;
- ▶ Cuftimba arəcə illüstrasiyarba bārəcə h"abarq'ar;
- ▶ Şikilco yerenmi s'ax'ä nə iyo yerenmi s'ax'äyo səbəbcə bārəcə metn qurmi sü'ü;
- ▶ İllüstrasiyarbe bārəcə rəy yezmi s'i;
- ▶ İllüstrasiyarba bārəcə metn (hekayə, inşa, esse) yezmi sü'ü..

◆ İllüstrasiyarber q'ala h'abarq'a yuzağcä qeçh"iyiz aç'a sualber yivä yıx'ərə:

- ▶ *Vez has'är, illüstrasiyacır (şikilcir) vez halci mah'lımat yus'uri?*
- ▶ *Şikilba halci rengimbekir istifade s'irivi?*
- ▶ *Cürebecüre formarba veh'i illüstrasiyarba halci obrazär (eşyarber) vi?*
- ▶ *Obrazär (eşyarber) şımä tesvir s'ax'ävi? və s.*

Derslikco struktur

Budanu mez derslikce komponenter ulucäri:

- Budanu mez derslik
- Mäh'limciz metodik vesait

Metodik vesaitce dersimbo planlaşdırmi cıı, har mövzu yeç'irde reallaşmi yıx'ar standartär, h"ar s'irde istifade s'ii forma nä üsulber yivävi.

Derslikce 72 sehife, 33 ders vi. Derslikce axırce elifba yivävi.

Ümumtəhsil mektebero I–IV siniferiz veh'i mik'esaylu xalç'imbö fennino proqramcızın (kurikulumcızın) säd qaşxaranä derslikce məzmunce xətrərir ibir veye anlämi s'ii, h"araq'ar, suxus'u, yezmi s'ii başaruğär formalaşdırmi s'ii nezerce surq'uri.

İbir veye anlämi s'ii

Metnco şifahi qeydece q'ala h"araq'arca xidmet s'iri. H'ayelba yaşına səviyyece uyğun qaşxar, pütö nä yarımçuğ metnber yus'u anda diqqet inkişaf sü'üyezın sinta anda dünyagörüş ün artırmı sü'ürü. Hulu vaxtına şagirdcir ix'ecera q'osär uguz lazım veh'i mah'imatär qöröh"s'ürü, asas fikir yuzağcä qöçh"ürü, susunciyezın müqayise s'iranä təhlil s'iri, acära baräcä uga fikir yu'u başärmi s'iri. İbir vosu metnba şagirdero diqqətli yıbkär mıslah"atı. Heleske ki, metn suxoyexan şagirderi cürebecüre tapşırığär s'iranä ugundäz ix'ecer subut s'ivi. Mäh'lim çalışmı yıx'ar ki, metnce har şagircovon ibir qiye säx'ä.

Telimco neticerber yuzağcä qeçh"iyiz mäh'limcir şagirderiz "İbir qiyenä tekrar yıpädä", "İbir qiyenä h'ük'ede" məzmuncä tapşırığär yus'uvı. Halmäc tapşırığär derslikce nä yivävi. İbir veye anlämi s'ii duz reallaşdırmi s'iyiz, ac inkişaf s'iyiz şagurdero veh'i leksik baza artırmı sü'ü, iyekir duz istifade s'ii başaruğär formalaşdırmi s'ii teleb yıx'ari. İzgä başaruğära sah"ib säbkäzker şagirderir mütleq ibir veyenä anlämi s'ii, ix'ecera ugunda fikir yu'u başärmi s'ivi. Pitin ucärir h"asilce h'atki başaruğärekir şagirderir ugundo nitq qurmü sü'ürde istifade s'iyiz imkan yus'ura. Pitin ucärir şagirderiz qeni başaruğärekir ugundo nitqimeriz istifade s'iiye imkan yeretmi sü'ürü. Mäh'merir ulu vaxtına h"asilce h'aşxi netice şagidero h"araq'ana ibir qusu, ac anlämi s'iri h'ük'ü, ix'e ç'el, gäläcä, cümlebo mənə izah s'ii, h"araq'ano nitqına veh'i asas faktimer yuzağcä qeçh"iranä acär qöröh"s'ür yıx'ari.

H"araq'ar

Şifahi nitqino başaruğäro formalaşmi yıx'arcızım əlaqeli məzmun xəttivi. Şagirdcir mövzucızın əlaqeli şifahi qeydece uga fikir çüröq'ürü, uguz ix'ecer nə ugur suxocär asude h"araq'ari, məh'limcir yivä mövzucızın müzakirerber çiğiri, mövzucä baräcä uga fikir yu'uri, cümle qurmi s'iri, dialoqorekir istifade s'iri. Metnce şikilbezin kida, ulu istiqametce yivä cürebecüre sual nə tapşırığärir nı h'ayelba nitq inkişaf sü'üyiz xidmet s'iri.

Nitq medeniyyeti nitqino cürebecüre şəraitce məzmun nə məqsədcizin säd qaşxaranä edebi mezo yazılı nə şifahi formabekir, ifade s'ii vasiterbekir istifadə s'ir yıx'är başaruği. Aydınıvol, düzgünüvol, sadex'in, dəqiqivol, yığcamuvol, zenginivol, temizivol, ifadəli s'ii, orijinaluvol və s. düzgün nə medeni nitq şərtləndirmir süü teleberikiri. Ugundo nitq aydın yux'orcız bädälä şagirderox mövzucızın əlaqeli gerek ızgä mah'lımatär in yıx'är. Derslikce şagirderiz ulu məqsədcizin mövzucızın əlaqeli araşdırmärber çiği, mah'lımat vodo'u, acär sistemləşdirmir s'iiyicmä täpşırığär yivävi. Etraflu mah'lımat veh'i şagirderiz ugunda fikir lazımlu ifade vasiterbekir istifadə s'ira nə aydın, asant, geniş, lazım säh'ädä ma yığcam, lakonik çüröq'ü gerek başarmi s'ii. Ç'eliber duz teleffüz s'ii, ç'elo bul eh'tiyat yıx'är, intonasiya, sasino guc, tembr, aheng in kuçägi nitqino lazımlu teleberikir h"ısab yıx'äri.

Şagirdero nitq formalaşdırmı sü'üyüz hemişe k'an h'aqhu nə andäz aşılami s'ii meselerber ulucäri:

- Mövzucä baräcä k'ik'andän düşünmü yıx'är, lazımlu material nə faktimer vodo'u;
- Vederi materialber sistemləşdirmir s'ii, acär ümumileşdirmir s'ii;
- Ç'el nə qrammatik formarber duz, ham ma aydın teleffüz s'ii;
- Ç'elo mənacä bäläd yıx'är, iyekir ugo cığäcä, ham ma duz istifadə s'ii;
- Cümleber duz qurmi s'ii;
- Mentiqi vurğu veh'i ç'elba fikir yus'u;
- Məzmuncızın duz qaçxar intonasiya seçmi s'ii;
- Məna mah'lım dodu ç'eliber izah s'ii;
- Uga fikirber, ug qüx'ü netice faktimerizin, numunärbezin, arqumenterizin esaslandırmı s'ii;
- H"araq'ardä mentiqi ardıcılıvolcä, cümle nə abzasära aracä əlaqəce fikir yus'u;
- Hambäzärızın eks əlaqə yeretmi süü, müzakirerba tab h'öşxü nə duz yıx'är, lazım säh'än, elave izah s'ii.

Laxa yıpəcärızın yanaşı, orfoqrafiyacä, durğu işarərba fikir yus'u nə düzgün yazılı nitq formalaşdırmı sü'üyz yardımçı yıx'ära.

Suxus' u

Suxus' u metnbö teleffüz normarbezın säd, intonasiyacızın duz suxus' u tәşkil s' i vi. Derslikce sade , ham ma gärmä metnbezın kıdärı şagirdce metnce turuna uga fikir yu' u, metnce nä iye turuna aräcä älaqe veh' i- do bu, säx' ä hadisece sebe b yuzağcä qöçh' ü bäsäruğ formalaşdırmı s' i ra. Sualba cuğab yus' uranä, tapşuruğär h" all s' i ranä as as fikir yuzağcä qöçh' ü ye nail yıx' ära, täzä ç' eliber h" ar yıx' äranä, ç' elbo mēna aşkar s' i ranä ham uguz has' är ç' elbo say artırmı s' i ra, ham ma nitq medeniyyeti formalaşdırmı säx' äni inkişaf s' i ye nail yıx' ära. Şikilcızın nä metnce aräcä veh' i älaqe, ye ma acäro duz qadaşxar yuzağcä qeçh' iyez yivä tapşuruğär ın ulu məzmunco xətt h" asılca h' oşxorcız kumokuvol s' i ra. Şagirder planco numunä- cızın tanış säbkäyexan ugundärı müsteqil yıx' äranä metnbo plan h" azırlemi sü' ü h" ar yıbkära.

Diqqetcizin suxus' u məzmun q' ala h' ara q' arcız vacib faktori. Suxus' uyox cürebe- cüre modelber vi: sasınızın suxus' u, sassız suxus' u, süretcizin suxus' u, qeydimer çığıranä suxus' u, proqnozlaşdırmä s' i ranä suxus' u, arä yus' uranä suxus' u və s.

Metn suxus' urdä açä' acär k' an h' aqhi lazımı:

- Metnce tur nä iye baräcä fikir yu' u;
- Metncız täzä tur yus' u, uga fikir izah sü' ü;
- Metnce problem aşkarce qöçh' ü;
- Bədii metnber susunciyekir cüre s' i i;
- Metnce ifade sox' o fikirba tenqidi yanaşmı yıx' är;
- Metnce məzmun qovoqhu;
- Metnce güre sualber qurmi s' i i;
- Müellifco fikirbe nä mövqece uga fikir yu' u.

Sasınızın suxuç' u

Sasınızın suxuç' urdä suxuç' u metnce veh' i ç' elbo duz teleffüz, ç' elberi yus' u mena şagirder h" ar sib' i diqqetce h' aqhuri. Sasınızın suxuç' uyeri şagirdero suxu- ç' uye səviyye yuzağcä qöçh' üyezın sinta, ando nitqına bäsäruğär nı inkişaf s' i riz yus' uri. Sasınızın suxuç' uyo as as şert ç' elbo duz suxus' uye diqqet yus' u, şagirdce suxus' uye havas h' amälse h' oşxü, normal tempinizin suxus' u təmin s' i vi. Sasınızın suxuç' urdä süretcizin suxus' u däd, intonasiyacızın suxus' u vacibi.

Sasınızın suxuçu cürebecüre üsulbezin təşkil siri yixära.

1-ci üsul. Kikan məhlimcir kuçäg, açux, pitindez ix'e yixär sasino tonınızın metn suxusuri. Kila iyo məzmun q'ala h'abarq'a səviyyə yuzağcä qeçh"iyiz şagirderiz sual nä tapşuruğär yusuri.

2-ci üsul. Məhlimcir şagirder qrupära ebqiri, har qrupcä suncu şagirdce metnco säd hisse suxucu quroğuri, sualbezin şagirdera müraciet siri.

3-cü üsul. Şagirderi nıbəcızın metn suxusuri, kila ma məhlimco sualba suğab yusuri.

Derslikce yivä metnbekir har säb sasınızın suxuçuuyekir istifade siranä suxo yux'ora.

Rolbezin suxusu

Halmä suxusuyeri şagirderir metnco quruluş, iyo mez, obraz nä personajäro xarakter anlämi siriye kumok süürü. Şagirderir məzmunce säd in değışuğuvol si-deiranä metn, ye ma metn suxoyexan ad dialoqce qeydece tertib süüranä rolbezin teqdim süürü.

Sual yusuyezin suxusu

Məhlimcir şagirdera metnce turuna güre iye məzmuncızın, metnce çekir h'abarqarcızın əlaqeli sualber h'azırlemi siri quroğuri. Uc suxusuyer kikan, suxusurdä, suxoye xan siri yixära.

Iveri, şagirder metnce baräcä düşünmü yıbkərce vadar sib'iri. Şagirdləri mətn üzərində düşünməyə təşviq edir. Sual yusuyezin suxusu q'uncu formacä h'asılca h'aşxari

1. Şagirderir metn suxusuranä acarar h'amälcä h'atki sualber yezmi siri, kila ma acär qrupära eqiranä halä sualbez cuğab axtärmi süürü.

2. Şagirderir suxusuye başlämi yıbkərce kikan metnce turuna güre, kila suxusurde ma andöz h'amälcä h'atki sualber yazıco taxtäcä yezmi siri. Metnce güre veh'i sualbez cuğab q'axuyezin acära h'adar xətt yuni.

Qeyd. Şagirdero sualber lah"ki asant säxä yixära. Halmä veh'ide gerek şagirdera rix h'ükü, acber havasce qüböşxü. "Lah"ki maraqlı sualı" yuuranä acber matım h'ari sualber h'azırlemi siri havasländirmi sib'ir yıbkära.

Yazı

Yazı ç'eliber nə cümleber orfoqrafiyace qayderba bab duz nə açux yezmi s'íi bəşəruğär formalaşdırmı s'íi prosesi. Yezmi s'íi bəşəruğär formalaşdırmı s'íi la'a məzmun xətrezin sinta h"asılca h'aşxiri. H'ari təşkil s'íiri suxus'uranə q'ala h'araq'ar yazı yezmi s'íiyəz asasi. Suxus'urdə şagirdərir h"asılce h"ağa bəşəruğär yazı yezmi s'íiyəzin genişləndirmı s'íiri.

Şagirdəriz yezmi s'íi bəşəruğär sah"ib yıbkär çetini nə məh'limcır ulu bəşəruğär h"asılce h'aşxarcız lazımolu şərait yeretmi sü'ü, iye həmişə nezaret s'íi. Yazı yezmi s'íi bəşəruğär h'aməlcə h'aşxarcız sikilbezin veh'i tapşuruğär nı lah"ki ehtemiyetlivi. Şikilber təsvir s'íi vaxtına şagircir ugur h"ar səx'əcər tətbiq s'íiranə ulu bəşəruğär inkişaf s'íiri.

Derslikce yivə tapşuruğär h"al s'íiranə şagircir:

- cürebəcüre metnbo asas hisse qöröh"s'ü, acər qaquhu;
- yarumçuğ cümleber pütö s'íi;
- metn tertib sü'ü;
- asas fikirce elaverber s'íi,
- hüsxnətcö qayderba h'aməl s'íi;
- h"arifer həzetiri ç'eliber duz yezmi s'íi,
- ç'ir yezilmi səx'ə ç'eliber duz yezmi s'íi;
- şikilber təsvir s'íi və s. bəşərmi s'íiri.

H"ar s"i t"şkil s"iyo forma n" usulber

H"ar s"i t"şkil s"iyo 4 forma vı:

kollektiv	qrup"ar"zın (mik'e, ye ma boh'lu)	cuftimbezin	ferdi
Pitin sinif s"b problem h"all s"u"ye celb yux'ori; t"z"e ideyarber q'ala eberh'iyiz istifade s"u"rde faydalı yux'ori; dersina k'ik'an, ham ma dersina xan istifade s"u"r"u.	3-6 idmi yıx'ari; komandac"e veh'indox s"urebec"ure ideyarber yıx'ari, uc"arır h'ari netice h"asıl s"iye imkan yus'uri, emekdaşuvol n"e "unsiyyet formalaşmi yux'ori.	şagirdler sınta işlemi yıbk"ari; emekdaşuvol s"i"yiz imkan yus'uri; mesuliyyet "oq"u"ye ş"erait yeretmi s"u"r"u.	şagirdcir tapşuruğ"ar ferdi qeydece s"i"ri; şagirdco bilik n"e b"aşaruğ"ar h"ar yıx'arcız imkan yus'uri; şagirdce inam yeretmi s"u"r"u..

H"ar sib"iyez "usul seçmi s"u"rde sinifco, şagirdco yaşına s"eviyye, ham ma yeç'i m"ovzu nezerce qonu lazımı. H"ar sib'i vaxtına aç"e "usulbekir istifade s"i"r yıx'ara:

Çelbo assosiasiya

Yazıco taxt"ac"e yeç'i m"ovzuca bar"ac"e asas ç"el (ye ma ç"elbo birleşme) yezilmi yıx'h"ari. Şagirdlerir hal"e ç"ela b"and veh'i ugunda suft"e k'an q"utk"u fikirber yu'uri, hal"e fikirber m"eh'limcir yazıco taxt"ac"e yezmi s"i"ri. M"ovzuc"e b"and veh'i ç"eliber yıp"e fikirbe q"os"ar q"or"oh"s"u"r"u, ac"ar susunciyezin "elaqelendirmi s"i"ri, ac"arar lazımolu ç"el ye ma ideya h"asıl"ac"e h"öşx"u"r"u. Ulu ç"ela g"ure t"z"e material h"ar s"i"ye başl"ami s"ax"e yıx'ari. Ulu "usulcekir ham ma şifahi qeydece istifade s"u"r yux'ora.

Klaster

Məh'limcir ye yazıco taxtəcä, ye ma kıdoc vereğera k'uk'ol yuni, iye urtəcä yezilmi säx'ä ç'ela bab ç'el ye ma gäləcä yu'u şagirdera qurğuri. Urtəcä yezilmi säx'ä ç'elar başlämi yıx'aranä har kilaki ç'el iyezın əlaqeli ç'elizin xətrimbezin birleşdirmi siri. Vaxt päsär sox'osker lah"kiye fikirber yezmi si, acär əlaqelendirmi si mıslah"ati. Vaxt päsär sox'oye xan h"asilco h'öx'ü klaster müzakire sü'ürü, acärekir gütre fikir qoni.

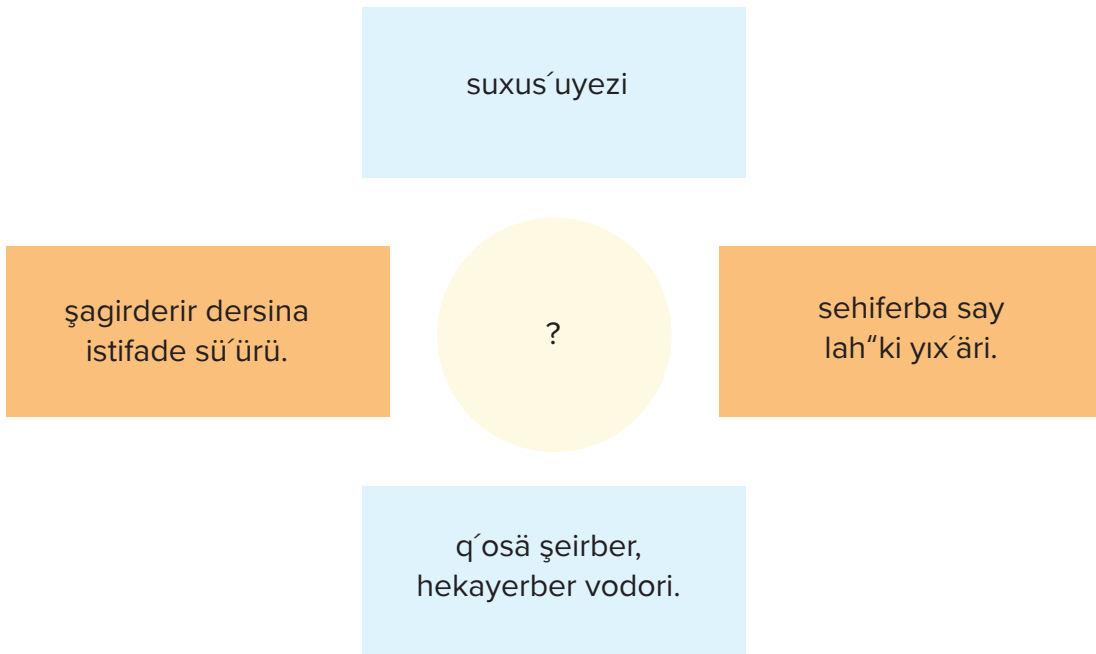
Numunä

Anlayışer qeç"i

Ulu üsulcır şagirdera boh'lu fealuvol yeretmi siri. Sxem karusel üsulce veh'icmävi. Urtäcid k'uk'olce q'osä sualco işare yezilmi yıx'äri, qırağçic k'uk'olba q'osä lazım veh'i ç'el q'axus'uyiz ferziyyerber yezilmi yıx'äri. Şagirderir halä xüsusiyyetara güre ç'el q'axus'uri.

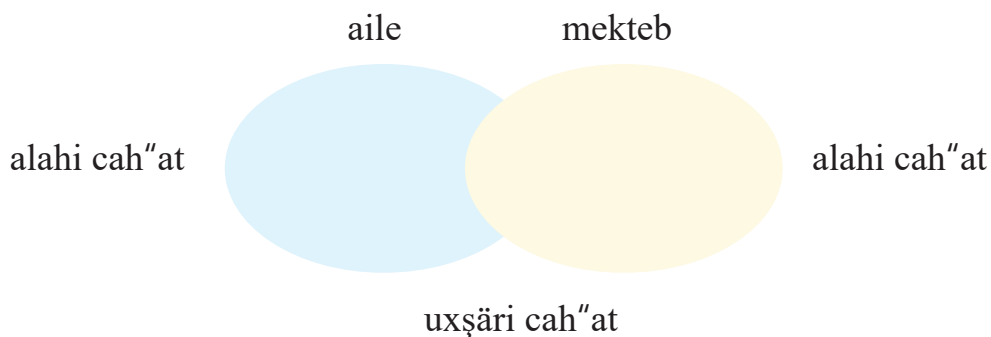
Numunə:

Qeyd. Sualco işarece cıgacä **kitab** yezilmi yıx'əri. Ağäm şagirderi ç'el q'axus' uye çetinuvol yinənənägäm, məh'limcir ma ızgä xüsusiyyeter saqhuri.

Venno diaqram

Eşya ye ma hadisərbər susunciyəzin tutuşdurmi s'iyiz, acäro uxşəri nəaləhi cah"atär yuzağcä qeçh"iyez bädälä ulu üsulcekir istifadə s'iri.

Qırağara aləhi xüsusiyyeter, yorot'or cıgacä uxşəri xüsusiyyeter yezilmi yıx'əri.

Məh'limcovor sinifco səviyyəcoxun irh"aranə alahi üsülbekir in istifadə s'ir yix'ära.

1. İbir veye annämi s'ı

1.1. Uguz üx'e fikir annämi sü'ürü aşkar h'ük'ürü.

1.1.1. Üxhe fikircə mahiyyət sual yus'uyezin yuzağcä qeçh"iri.

1.1.2. Üxhe fikircizin əlaqəlu ugur yu'ucär asasləndirmi s'iri.

2. H"araq'ar

2.1. Şifahi nitqco başaruğora sah"ib səxhä aşkar h'ük'ürü.

2.1.1. Ugo müşahidə s'iricer, ix'e nə ugo suxocära barəcə h"araq'ari

2.1.2. Sadə cümleber istifadə s'irənə gərmə dialoqor qurmi s'iri.

3. Suxus'u

3.1. Qabağcä qatku tüzä ç'elbö mənə q'ala h'arq'u aşkar h'ük'ürü.

3.1.1. Uga rast qetki tüzä eşya nə hadisərba turib q'axus'uri.

3.1.2. Metnce uxşəri mənə veh'i nə eks mənə veh'i ç'eliber fərqləndirmi s'iri.

3.2. Suxus'uye texnikacä nə suftəcäri suxus'u başaruğora sah"ib səxhä aşkar h'ük'ürü.

3.2.1. Yivə metnber anləmi s'irənə suxus'uri.

3.2.2. Sadə cümleber lazımı qeydəbə bab intonasiyacızın teleffüz s'iri.

3.2.3. Gərmə bedii metnber ugucära janrce güre su-suncuyekir fərqləndirmi s'iri.

3.2.4. Metncu payrəz tur yus'uranə iyo məzmuncız sadə plan surqhuri.

3.2.5. Metnco esas fikircə ugo münasibət yu'uri.

3.2.6. Metnce veh'i məzmun h"ayətcıcın əlaqələndirmi sü'ürü.

4. Yazı

4.1. Yazıco texnikacä nə suftəcäri suxus'u başaruğərə sah"ib səx'ä aşkar h'ük'ürü

4.1.1. Uguz ix'e celiber nə sadə cümleber düz yezmi s'iri.

4.1.2. Ugo yazıce hüsxnətcə nurmarbə riayət s'iri.

4.1.3. Ugu fah'am yus'uye nə qeni teessüratərə güre mik'esti inşa yezmi s'iri.

Mövzurbö sah'atärizin bölmə si'i

Budanu mez haftäcä 1 nıbä yöçürü. Materialber h"ar si'iyez 34 sah'at cüre si'irivi.

Säna yeç'icer planlaşdırma si'iyez numunä

Sıra N°	Standartär	Mövzu	Sa-h'at	Tarix
1.	1.1.2., 2.1.1., 3.1.1., 4.1.1	Suftäki ders	1	
2.	2.1.1., 3.2.1., 3.2.2., 4.1.1, 4.1.2.	Yö mekteb	1	
3.	2.1.1., 2.1.2., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.4., 3.2.5., 4.1.1., 4.1.3.	Ya aile	1	
4.	2.1.1., 2.1.2., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.4., 3.2.5., 4.1.1., 4.1.3.	Ya aile	1	
5.	2.1.1., 3.1.1., 3.2.1., 3.2.2., 4.1.2.	Ya k'ul	1	
6.	2.1.2., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.4., 4.1.2.	Zo vatan Azərbaycan	1	
7.	2.1.2., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.5., 3.2.6., 4.1.1.	Şuşä	1	
8.	2.1.1., 3.2.1., 3.2.5., 3.2.6.	Qehraman Qalib	1	
9.	2.1.1., 2.1.2. 4.1.3.	Dialog	1	
10	1.1.2., 2.1.1., 3.1.2., 3.2.3., 3.2.5., 4.1.3.	Q'ab nar	1	
11	3.1.1., 3.2.1., 3.2.5., 3.2.6., 4.1.2.	Sozogulä darya	1	
12	2.1.1., 2.1.2. 4.1.3.	Dialog	1	
13	1.1.1., 2.1.1., 3.2.1., 3.2.5., 3.2.6., 4.1.1.	H'aziz dust	1	
14	1.1.1., 3.1.1., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.5., 3.2.6., 4.1.1., 4.1.2.	Tutuquşi	1	
15	1.1.2., 2.1.1., 3.2.1., 3.2.4., 4.1.3.	İlçə quşri	1	
16	2.1.1., 3.1.1., 3.2.1., 3.2.5., 3.2.6.	Xazri	1	
17	2.1.1., 3.1.1., 3.2.5., 3.2.6.	Dialog	1	
18	4.1.1., 4.1.3.	Müşahidece güre inşa yezmi si'i	1	

Vesaitce 20 dersino planlaşdırma si'i yivävi. Dersimbö ulu çeşnerbekir istifadə si'iranä məh'limce uguvon la'a dersimber in planlaşdırma si'ir yıx'ära

Q' iymetyus' u

Mektebceugä q' iymetyus' uyox 3 növ (diaqnostik, formativ, summativ) vi. Məzmunco standartära güre q' iymetyus' u şagirdco fəaliyyət nä nailiyyetera h' ül qusuri, acäro inkişaf təmin s' iri. Şagirdco nailiyyetera q' iymetyus' u h' ar s' iye keyfiyyət laxan s' iyiz məqseder yuzağcä qeçh' iri, h' urän çağarce q' iymet yus' uri, qeni neticerba güre acär tutuşdurmi s' iri.

Şagirdco nailiyyeteriz q' iymetyus' u ando bilikera sah' ib yix' är, h' asılce h' ağa bilikerekir istifade s' i, netice qeçh' i bəşaruğära baräcä mah' lmatär vodo' uye prosesi, acär açä' a məqsəderiz xidmet s' iri:

- ✓ Şagirdero nailiyyetera (h' urän çağar, ye ma xan ıkän) fah' am yus' u;
- ✓ h' ar s' i prosesce qerarber q' abul s' i;
- ✓ şagirdcız h' ar yix' ärco q' iymetyus' u.

Məh' lim q' iymetyus' uye gerek diaqnostikcer başlemi yix' är.

Diaqnostik q' iymetyus' uyeri

Diaqnostik q' iymetyus' uyeri məh' limciz ugo strategiya qurmi sü' uyiz imkan yus' uri. Ulu q' iymetyus' u h' ar s' i säna k' ik' an, bölmerba k' ik' an, ye ma halcicisän säd mövzu yeç' irde istifade s' ir yix' ära.

Şagirdero fennina güre h' asılce h' ağa biliker h' ada h' atkiyezın diaqnostik q' iymetyus' u məh' limcovor ugur qurmi s' iri dersina q' osä uguz yikä halcicisän suncu merhelece, ye ma yikä vaxtına istifade s' ir yix' ära.

Diaqnostik q' iymetyus' u yorğuyiz məh' limcir məzmunso standartära güre h' ar s' iyo neticerber, h' ar s' iyo neticerba güre q' iymetyus' uyo meyar aşkar s' iri, q' iymetyus' uyo material h' azır s' iri.

Diaqnostik q' iymetyus' uyo neticerber təhlil s' iri, jurnalce yezilmi yix' är däd, şagirdco portfeliocä h' aqhuri.

Diaqnostik q' iymetyus' uye istifade yix' är üsul nä vasiterbez numunä

Üsul	Vasite
Tapşuruğyus' u	Çalışma, sual, tapşuruğ, şikilce güre kida və s.
Müşahide s' i	Məh' limco qeydiyyatco vereğ (täzä yoç' u mövzucä baräcä sinifcizin çığı yuxlämäcä vaxtına biliker yuzağcä qeçh' i meyarbe gürece məh' limco has' ar yix' är yikäcäro qeydimbecmä yezilmi yix' är)

Formativ q'iyimetyus'u

Formativ q'iyimetyus'u şagirdero bilik nə başaruğär qonuye h'urän çabğär, xan ibänkän müşahide s'iyiz, çudaraq'arcär aräcär qonuyiz imkan yus'uri.

Məh'limcir formativ q'iyimetyus'u h"asılca h'aşxiyiz bädälä h"ar s'iyö məqsəder, iyexan məqsədəra güre rubriker duz qurmi s'ivi. Rubriker şadirdero fəaliyyetçiz ç'elizin q'iyimet yus'uvi.

Q'iyimetyus'u çigirde açä'acär k'an h'aqhu lazımı

- Yun çäz q'iyimet yus'uri? (şagidco bilik nə başaruğäriz);
- Şimä q'iyimet yus'uri? (cürebecüre üsul nə vasiterbezın);
- Yin hanız q'iyimet yus'uri? (şagirdciz).

Q'iyimetyus'uye neticerber şimä h'al yix'äri? (cuğabär yoxlanmi yix'äri, h"ar yix'ärco neticerber şagirderir h"asılca h'ağaye səviyyə təhlil yix'äri (duz cuğabäro say, çudaraq'arcär, məh'limco h'ada işlemi yix'är veyi problem, lahkiter diqqet yus'u cığärber və s.) neticerber diaqramärızın h'ük'ürü;

Q'iyimetyus'uye neticerber şimä emal yix'äri? (ç'ir s'iricer sinta vodori, acär şagirderizin müzakire s'iri, lazımlu izahär yus'uri);

Q'iyimetyus'uye neticerberbe baräcä hanız mah'lımat yus'uri? (sinif rehbericiz, valideynbez, şagirderiz).

Bilik nə başaruğära q'iyimet yus'urdä pitin şagirder davamlı qeydece hemişe diqqetce h'aboqhu vacibi.

Formativ q'iyimetyus'u yoroğuyiz bädälä q'iyimetyus'uyo üsul nə vasiterber duz qonu lazımı.

Formativ q'iyimetyus'uyiz istifadə s'i üsul nə vasiterba numunä

Üsul	Vasite
Tapşuruğyus'u	Çalışma, sual, tapşuruğ, şikilcizin kıldä və s.
Müşahide s'i	Məh'limco qeydiyyatco vereğ (täzä yoç'u mövzucä baräcä sinifcizin çig'i yuxlämäcä vaxtına biliker yuzağcä qeç'h'i meyarbe gürece məh'limco has'är yix'är yıkäcäro qeydimbecmä yezilmi yix'är)
Müşahibe yorğu	Şifahi nitqino başaruğära güre qeydiyyatco vereğ
Suxus'u	Cürebecüre gärmä, iri metnber,
Yazıcä üsul	Yazıco kıldärber

Hazırləmi siri tapşuruğar ölçmə sicismə yix'ar. Derslikce şagirdero başaruğar ölçmə siri cürebecüre modelba tapşuruğar vi.

Tapşuruğar şagirdero ibir vüye nə suxo metnba asas fikir yuzağcə qöçh"ü, cürebecüre fikirba qanşar uga fikir yu'u, təzə ç'elbo məna h"ar yix'ar, alə ç'elibekir cümlərba istifadə siri, tur nə əlamətco məna yus'u ç'elibər ayırd siri, acər susunciye uyğunlaşdırma siri, fakt nə hadisərber ayırd siri, duz teleffüz siri, duz yezmi siri, durğu işarərebekir duz, ham ma ugo cıgacə istifadə siri, metnco məzmun yaradıcı qovoqhu, metnce sonluğcə yaradıcı yanaşma yix'ar və s. halməc başaruğar ölçmə siri xidmət siri. Halməc tapşuruğar standartər ölçmə siri təmin siri.

Standartər n'aməlcə n'atki telebera sah"ib yix'ar prosesce məh'limcovor şagirdero ulu fəaliyyət müşahidə siri yix'ara:

1. İx'e fikirber tutuşdurma siri;
2. Uga fikir yu'u, ad şərh süü;
3. Cürebecüre növüla veh'i (neqli, sual, emr, nida) istifadə siri nənə gərmə dialoq qurma siri;
4. Faktimər deqiq sədax'anən, asude fikir yu'u;
5. Uga fikirber deqiq fakt nə numunerbezin subut siri;
6. Bedii nə elmi-kütləvi metnber susunciyekir cüre siri;
7. Metnco geniş plan surqhu;
8. Metnce veh'i asas fikircə ızgə fikirber artırma siri və s.

Formativ q'iyimetyus'u yoroğuyiz bədälə məh'limcovor cürebecüre üsul nə vasitərebekir istifadə siri yix'ara.

Formativ q'iyimetyus'u hər yığına yoroğuri, neticərber sənə yaruyə ümumiləşdirmə siri, acər şagirdco portfolioce h'aqhuri.

Qeyd. 2-ci sinifə summativ yoroğurdəd.

Aile nă mekteb

Standartär: 1.1.2., 2.1.1., 3.1.1., 4.1.1

Təlimco neticerber:

İbir veyecera baräcä uga fikir yu'uri.

Şikilba baräcä h"araq'ari.

Eşyarba tur yu'uri.

Uguz ix'ecer yezmi si'iri.

Kıdo qeyde: kollektivcızın, gärmä qrupär

Kıdo rix: sual-cuğab, beyinco hemle, bilinqvial təlim

Dersino yeç'i qeyde

1-ci gäm

Məh'limcir h'ayelber täzä dersino säna güre tebrik sib'iri, andäz täzä dersino säna ugurber arzulämi si'iri. H'ayelbez "*Şımat'i 15 sentyabr Bilikco Yiğ h'isab yıx'äri?*", "*Şımat'i bilikciz cürece yiğ qeyinci?*" və s. sualber yus'uranä yığcam müzakire si'irnä məh'lim täzä dersina yoç'u yıx'ära. Məh'limcovon idmico h"ayatcız ailece nä mektebco roluna baräcä, q'unciyeri nı insan cemiyyetciz h"azırlemi si'iyekir h"arq'u yıx'ära, ive bab çeşnerber h'ük'e yıx'ära.

Kila məh'limcir diqqet dersinoxun yus'uri. Derslikco qurulmi sox'oyekir, h"ar yıbkär materialbekir (h"arifer, çelibler, cümleber, gäləcärber), gütre məzmunce baräcä, iye xan ma l bölmece h"ar yıbkärcız veh'i metnba baräcä yığcam mah'limat yus'uri.

2-ci gäm

"Suftäki ders" yu'u dersina h'ada kıdä qurmi si'iri. Ulu dersino motivasiyacız bädälä

https://www.youtube.com/watch?v=CmVyQ4DDbIlg&list=RDCmVyQ4DDbIlg&start_radio=1

linkinekir ("Ana mekteb" mah'ni) istifade si'ir yıx'ära.

Bilinqvial təlimco metodcikir dersina alahi mezra veh'i materialcekir istifade si'iyiz imkan yus'uri.

Qeyd. Ulu dersina bilinqvial təlim metodecekir istifade sü'ürü. Uc lah"ki meza h"abarq'arcu təlimco metod sox'o nı, suncu dersina en vacib anlayışar h'ayelba alahi mezra çüröq'üvü. Ulu metod motivasiya si'irde, ham ma qrupce

kıdä sîrde tetbiq sü'ür yux'ora. Yeç'i dersiniz duğmä meza material q'axus'u çetinizägäm, məh'limcovon alahi suncu meza veh'i vesaitcekir istifade sîr yıx'ära. Huluç'ar sinifco seviyye, h'ayelbo yaşınə xüsusiyyeter nezerce qonu lazımı. Ulu rixo üstün cah'at h'ayelbo mezo başaruğär inkişaf sîriz yus'u, luğätca eh'tiyat artırmı sî'i vi. Ulu vaxtına məh'limcir iye veh'i asas anlayışär, cıga h'atkicmä, ye yazılı, ye ma şifahi qeydece tercümecizin h'ayelba çüröq'ürü.

H'ayelbez "Mah'nice çekir h'abaraq'ari?", "Ça güre iya tur "ana mekteb" qiyevi?", "Metnce halci fesilce tur yuni?", "H'ayelber sabat'tarharanə heyen çabğaravi?", "H'ayelber ça güre nuğavi?" və s. sualber yivä yıx'ära.

H'ayelbo mah'nice duqgetcizin ibir veye yuzağcä qeçh'iriz andäz çeşdirmi sî'i sualber in yivä yıx'ära: "Mah'nice halci fenba tur yinci?" (hiç suncu nı fenina tur yini däd), "H'ayelberi ça güre ugugciber gügeçince uxşätmi sib'iri?" (ive h'ayelber va'a, ando neğme gügerçince uxşätmi sî'iri vi) və s.

H'ayelbo fikir ümumileşdirmi sü'ürü, kilaki merhelece yebeç'iri.

3-cü gäm

Derslikce veh'i 1-ci tapşuruğcä (seh. 6) h'ada kıdä çığiri. H'ayelberi şikil tesvir sî'iri, rengimba, h'ayelba sayına baräcä h'abaraq'ari. H'abaraq'ardä pitin h'ayelbö iştirak vacibi.

4-cü gäm

Kila h'ayelber ugundo mektebcä baräcä (tapşuruğ 2) h'abaraq'ari. Bu tapşuruğ gärmä qrupärärizin nı q'alan qağa yıx'ära. Sinif gärmä qrupära öq'ürü, h'ayelberi ugundo mektebce baräcä mik'esti metn tertib sü'ürü. Metn tertib sü'üyüz məh'limcovon h'ayelbez plan ın yivä yux'ora.

Plancız çeşne

1. Mektebco qarä gälcic
2. Mektebco giric (vazägäm)
3. Mektebce q'osic
4. Mektebco irqhi yıkäcär (canlı guşə, muzey, xabo kıdärbö sergi və s.)

Tapşuruğ q'alan qeşxiyiz h'ayelbez 15-20 deq. vaxt yivä yux'ora.

Qeyd. 2-ci tapşuruğ kollektivcizin kido qeydecekir in istifade sî'ira nı teşkil sî'ir yıx'ära.

5-ci gäm

7-ci sehifece veh'i 3-cü tapşuruğcä h'ada kıdä çığiri. H'ayelberi şikil tesvir sî'iri. Məh'limcovon h'ayelbez *"Sinifco utağ çäzi?", "Sinifco utağcä halci eşyarber yıx'äri?", "Sinifco utağ şimä h'ovoqhu vi?"* və s. sualber yivä yıx'ära.

Məh'limcir sinifce säd pärä h'ayelba (2 cuft) "Yö sinif" mövzucä dialoq tertib s'í quroğuri. H'ayelberi 1-ci sinifcer dialoq tertib s'í bäsär s'íri, heleske uc andäz çetin dex'era.

6-cı gäm

4-cü (yazi) tapşuruğcä h'ada kida çigiri. H'ayelberi k'ik'an ç'eliber suxus'uri. Məh'limcir duz teleffüzcä fa'am yus'uri. Pitin h'ayelbö suxus'uye iştirak s'í vacibi.

Kila məh'limcir h'ayelbövon kitabär vet'iliz yus'uri, h'ayelbez verağ eq'iri. Halä ç'eliber (mekteb, mektebco giric, məh'lim, h'ayel, kitab, dəftär, sinif, yazico taxtä, xerite, parta, çente, qaläm, karandaş, sinifco numayende, əlaçi, h'ayelco gündelik, sinifco jurnal) h'ayelbövon yu'uri, h'ayelberi yezmi s'íri. Yezmi s'iricer yuxlämi s'í cürebecüre riximbezin h"asılca h'ağa yıx'ara:

h'ayelberi yazi yezmi s'ir päsär s'iriye xan məh'limco güsterişcizin kitab eçmi sü'ürü, ugundo yezmi s'iriber yuxlämi s'iri, ugugundäz q'imet qurot'uri;

h'ayelberi partacä hämbäzärızın ugundo yazi çöröh"s'ürü, andarı su-sundo yezmi s'iriber yuxlämi s'iri, q'imet qurot'uri;

Məh'limcir yazico taxtäcä ugur yıpä ç'eliber su-sunciye xakila yezmi s'iri, h'ayelberi ugundo yezmi s'iricer yazico taxtäcä veh'i çelibezin tutuşdurmi s'iri, ugundo yezmi s'iriceriz q'imet qurot'uri;

Məh'limcir yezmi s'iricer vodori, dersina xan acär yuxlämi s'iri, q'imet qurot'uri, acoro neticerber h'aşxar dersina h'ayelba çüröq'ürü.

7-ci gäm

Məh'limcovon k'ulcız cürebecüre tapşuruğär yivä yıx'ara:

6-7-ci sehifece veh'i şikilba güre h"abaraq'ar h"ar yıbkär;

4-cü tapşuruğcä veh'i ç'eliber dəftärcä kuçurmi s'í;

4-cü tapşuruğcär säd pärä ç'elib qöröçh"ürnä cümlece işletmi s'irde və s.

Bäsäruğ veh'i h'ayelba ugundo sinfco resim yunu qudğu yıx'ara.

8-ci gäm

Q'imetyus'u təlimco neticerberba güre çigiri. Yani h'ayelbö ibir veye ugunda fikir yu'uye, şikilba güre h"abaraq'arce, yazico meyarba güre q'imet yus'uri.

Standartär: 2.1.1., 3.2.1., 3.2.2., 4.1.1, 4.1.2.

Təlimco neticerber:

Ugo suxocära baräcä h"araq'ari.
Metn annämi s'iranä suxus'uri.
Cümleber intonasiyacızın teleffüz s'iri.
Çeliber duz yezmi s'iri.
Ugo yazice hüsnetco nurmārba riayet s'iri.

Kıdo qeyde: kollektivcızın, gärmä qrupär, cuftimerizin

Kıdo rix: sual-cuğab, beyinco hemle,

Dersino yeç'i qeyde

1-ci gäm

Ders k'ulcä s'iri tapşuruğär yuxlämi s'iyezın başlemi yıx'äri. Məh'limcir seçme rixizin h'ayelbövor sualbezin k'ulcä yivä tapşuruğ yuxlämi s'iri. Məh'limcir la'a h'ayelbea diqqet h"araq'ar h'ayelbsuxus'un çovurmi sü'üyüz, uc verdişce h'alına erh'iyiz andäz suälber yivä yıx'ära: *"Vo hambäzco (ana tur yuni) nitqinekir vüz h"az h'atkici? Ça güre?"*, *"Halci çeliber duz teleffüz s'iri däd?"*, *"K'ulco tapşuruğ şimä teqdim s'irci?"* və s.

Agäm resim vizägäm ac ın h'ük'ürü, alä resimce baräcä ugunda fikir yu'uyiz h'ayelbekir xahiş sü'ürü.

2-ci gäm

Derslikce veh'i 1-ci tapşuruğcä (seh.8) h'ada kida çigiri. Tapşuruğcä h'ada kida tudoğoye k'ik'an beyinco hemle rixikir istifade s'iranä məh'limcovon h'ayelbez aç'a sualber yivä yıx'ära:

1. Şikilce şi tesvir s'irivi?
2. Mekteb şi vi?
3. İdmer çüz bädälä mektebce qubaşxari?
4. Vez has'är, mektebco fayda şi vi? və s.

H'ayelberi sualba cuğabär yus'uri, kila 8-ci sehifece veh'i şikil tesvir s'iri.

3-cü gäm

2-ci tapşuruğcä h'ada kida çigiri. Tapşuruğ cüftimbezin h'asilcä h'aşxiri. H'ayelberi partacä hambäräzin sinta "Mektebce zo säd yığ" turuna dialoq tertib sıiri. Dialoqcä 3 sual, 3 cuğab sox'on ç'ovi. H'ayelberi ugudäri sual hanır yus'u, iyez cuğab hanır yus'u veh'i ugunda aräcä aşkar sıiri. Halmäc tapşuruğärir h'ayelba sual yus'u, cuğab yus'u, diribaşuväl, teqdim sıi başäruğär h'asilcä h'aşxiyız şerait yeretmi sü'ürü. Tapşuruğ q'alan qeşxiyız 10 deq. vaxt ç'ovi.

Qeyd. Halcivasän suncu cuftuno dialoq yarumçuğ itkinen in ando q'imet yodorut'u, h'ayel havasländirmi sıi, andäz tövsıye yus'u lazımı.

Yivä vaxt päsär sox'oye xan dialoqor teqdim sıiri.

4-cü gäm

"Yö mekteb" yu'u metn suxus'uye h'ada (tapşuruğ 3) kida teşkil sıiri. Metn suxus'urdä pitin sinifco iştirak təmin sıi vacibi. Ulu vaxtına duz teleffüz nä intonasiya diqqetce h'aqhu lazımı.

Suxus'urdä normal süret, aydınuväl, deqıqubäl, duzx'ınuväl sädäx'änäbägäm, ç'elibö täkbätäk mənə q'ala h'arq'unän in, düşüncerba, fikirba aräcä veh'i elaqe h'ogul çoğora.

Heleske ma duz suxus'uye diqqet yus'u lazımı. Məh'limcir daim h'ayelbö suxus'uye fikir yus'u, ando ç'ir suxo cıgarber ugo vaxtına düzaltmi sıi vi.

Duz suxus'u yıpädä açā'acär nezerce surqhuri:

- ✓ ç'eliber duz teleffüz sıi;
- ✓ ç'elibö vurğu duz işletmi sıi;
- ✓ cümlesber duz suxus'u;
- ✓ cümlesber ç'elbö əlavə side'iranä suxus'u;
- ✓ cümle ç'el hadozorturanä suxus'u;
- ✓ ç'eliber nä cümlesber tekrar side'iranä suxus'u;
- ✓ cümlesba axırce fasile yus'u;
- ✓ metnce durğu işarərbo telebera riayet sıi.

Suxus'u cürebecüre riximbezin h'asilcä h'ağa yıx'ära:

✓ H'ayelberi metn sassız qeydece ugugundäz suxus'uri, məh'limcir seçmi sib'iri h'ayelberi metncer halcicisän säd pärçä suxus'uri. Məh'limcir duz intonasiya nä teleffüzcsuxus'un fah'am yus'uri.

✓ *H'ayelberi sasınızın suxus'uri, məh'limcir intonasiya nə duz teleffüzcsuxus'un fah'am yus'uri;*

✓ *Məh'limcir suxus'uri, h'ayelberi ana xan ac tekrarlemi s'iri.*

Suxus'urdə h'ayelbö süret in nezerce qonu lazımı. Suxoye xan 4-cü tapşuruğcə h'ada kida çigiri. Məh'limcir sinifco seviyye nezerce qona nı suxus'uye cürebecüre riximbekir istifade s'ir yixära.

Məh'limcir **sual yus'unä suxus'u** rixcekir nı istifade s'ir yix'ära.

Halmä veh'ide h'ayelba ugundarı suxo metnce güre sualber tertib s'ı , acär asantcär çetincoxun düzmi s'ı quroğuri. Ulu sualberi h'ayelcir suxo metn şimä, şı teher annämi sü'ürü yuzağcə qoçh"üyüz imkan yus'uri.

Sual tertib s'iyox şubud merhele yix'äri:

1. Sualbo növri aşkar s'iri;
2. Sualber tesnif s'iri;
3. Sualber tertib s'iri.

Sualbox açä'a növri vi:

Annämi s'iri yuxlämi s'ı sualber. "Tü? Şi? Heye? Mıs?" sualbo evezlikerizin tertib s'iri.

Şerhinoxun istiqametlendirmi s'ı sualber: "Halci neticece qübkücü? Halci əlaqerber yuzağcə qah"aci? K'ik'andən kila şı yix'äri vövon texmin s'ir yix'äriz? cimä sualbekir istifade s'iri.

Deyerlandirmi s'ıye ə istiqametlendirmi s'ı sualber: İve baräcä vin şı fikircevi? Vövon izevin bağılu veh'i halci ferziyyerber yıpä yix'ära? Vin müellifciz halci sual yus'uvni?

Sualbo seviyye açä'iyecmä tesnif yix'äri:

Metnce deqiq cuğab veh'i sualber

Cuğab setiraltı mənacä cidir säx'ä sualber

Metnco ideyacä güre suxus'uno mühakimecekir h'amälcä h'aşxar sualber.

Məh'limcir sinifce seviyyece bab qaşxaranä metnce h'ada kida teşkil s'irde sualba növ ugur seçmi sü'ürü.

5-ci gäm

H'ayelbö metni annämi sü'ürü seviyye yuxlami s'ıyez 4-8-ci tapşuruğära h'ada kida çigiri. Tapşuruğär q'alan qeşxiyız kido qeyde seçmi s'ıye mäh'lim asudävi. Sinif gärmä qrupära öq'ö söx'onäbägäm, tapşuruğär qrupära aräcä baranbar eq'iri.

Mäh'limcovon derslikce veh'i tapşuruğärar qeyri alahi tapşuruğär ın da h'azirlemi s'ir yix'ära. Meselçün, metn payra öq'ü, luğätcä h'ada kida və s.

Qeyd 2. Qrupcır kida s'ıi vaxtına pitin h'ayelbo iştirak s'ıye fah'am yus'u lazımi.

Tapşuruğär q'alan qeşxiyız 15 deq. vaxt ç'ovi. Vaxt päsär sox'ocmä qrupäro cuğab yivä kido verağär vodo'u lazımi. Halmä yanaşmi yix'är h'ayelbö süretli, dixtä kida s'ıi, vaxtına, ham ma duz qerar qöç'h'ü, yivä vaxtına q'osä tapşuruğär q'alan qeşxi, emekdaşuväl cımä başaruğär, mesuliyet hissi h'asılca h'oşxärcä sebeb yix'äri.

Qrupärır ugundo s'iri kidarber teqdim s'iri, müzakirerber teşkil s'iri, ümumileşdirme çiği vaxtına 10-11-ci tapşuruğär h'al s'iri. Ulu tapşuruğär h'ayelbö texeyyülco guc formalaşmi yux'or baxımcär vacibi.

Qrupäro fəaliyyetciz q'imet yus'uri.

Mäh'limcovon aç'a q'imetyus'u cedvelcekir istifade s'ir yix'ära:

Qrupär / Meyarber	I	II	III
emekdaşuväl	★	★	★
Yivä vaxtına q'osä tapşuruğ h'al s'ıi	★	★	★
Duz qerar yus'u	★	★	★
Teqdims'ıi	★	★	★

Q'imetyus'u çiğiyez cürebecüre fiqurbekir istifade s'ir yix'ära.

6-cı gäm

12-ci tapşuruğcä h'ada kida çigiri. Tapşuruğ şifahi, ye ma yazılı qeydece q'alan qeşxi mäh'limco planlaşdırmı s'iri dersinekir asılvı.

7-ci gəm

K'ulcä s'iyiz açä'a tapşuruğär yus'uri:

- ✓ 9-cu tapşuruğ
- ✓ mektebco şikil yunu;
- ✓ mektebco maket hazırlämi sü'ü;
- ✓ 13-cü tapşuruğ.

13-cü tapşuruğ q'alan qeşxiyiz h'ayelbez açä'a izahatär yus'uri:

- ✓ H'ayel inşacız uguz yıkä mövzu seçmi s'ie asudevi;
- ✓ İnşaco qadar 10-12 cümle yix'är;
- ✓ Ç'eliber duz yezmi s'i;
- ✓ Cümmlerber duz qurmi s'i;
- ✓ Cümmlerba aräcä rabitecoxun fikir yus'u.

Tapşuruğ q'alan qeşxiyiz məh'limcovon h'ayelbez plan ın yivä yux'ora.

Plan.

1. Şikil təsvir s'i
2. Sınıf təsvir sü'ü
3. Məh'limco kida
4. H'ayelbö kida

8-ci gəm

Q'imetyus'u təlimco neticerberba güre çiğiri.

Standartär: 2.1.1., 2.1.2., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.4., 3.2.5., 4.1.1., 4.1.3.

Təlimco neticerber:

Şikilcä baräcä h"araq'ari.
 Dialoq qurmi s'iri.
 Metn annämi s'iranä suxus'uri.
 Cümlesber intonasiyacızın teleffüz s'iri.
 Metn payra öq'ürü.
 Metn vüh'i esas fikirce ugo münasibet yu'uri.
 İx'e ç'eliber yezmi s'iri.
 İnşa yezmi s'iri.

Kıdo qeyde: kollektivcızın, gärmä qrupär

Kıdo rix: müzakire, beyinco hemle, sasınızın suxus'u, yazi

Dersino yeç'i qeyde

"Ya ailer" yu'u ders yeç'iyiz 2 sah'at nezerce siqhiri vi.

Dersino 1-ci sah'atcä:

Dersino 1-ci sah'atcä 2.1.1., 2.1.2., 3.2.1., 3.2.2., 4.1.1. standartärının h"asilce h'aşxi nezerce siqhiri vi.

1-ci gäm

K'ulcä s'iri tapşuruğär yuxlämi s'iri. H'ari yix'ära ki, məh'limcir pitin h'ayelba ibir veye.

- İnşa yezmi s'iri vizägäm, məh'limcir nä la'a h'ayelberi ibir vosuri;
- Xaboc kıldärber vizägäm, acär pitinda h'ük'ürü;
- Sualcä cuğab vizägäm, acära ibir vosuri, acärikir orijinal cuğabär qöröh"s'ürü. Ancaq pitin h'ayelbö yezmi s'iriba nı münasibet yu'u lazımı. Acär ç'irizägäm, h'ari rixizin, h'ayelca xat'ircä qideşkiranä ad istiqametlendirmi s'i lazımı.

Qeyd 1. Pitin yezmi s'iriba yığcam ın säx'än ın, gerek münasibət yu'u. Uc h'ayelbö mat'im havaslemi yıbkärcız, ando ugugunda veh'i inamco hiss formalaş-mi yux'orcä sebeb yux'ori.

Qeyd 2. Amma h'ayelber halmä heç'i tariflemi sib'ïye nı eh'tiyac däb. Eksine, uc anda arxayınçıtuväl h'amälcä h'aşxarcä sebeb yıx'ära.

H'ayelberir ugundäri q'imetyus'u çığı nı h'ari kädä vi. K'ibe yaş veh'i vaxtimbar h'ayelbö ugundäri ugugundäz deger yus'u andä tehlil s'ïi, münasibet yu'u, rey yus'u, asasländirmi s'ïi cımä başaruğär h'asilcä h'aşxarcä sebeb yıx'ära.

H'ayelbez säd halmäc q'imetyus'u verağ teqdim s'ïir yıx'ära:

KIDOC VERAĞ

H'ayelca (q'imetyus'u) tur, soyuna tur _____

Yazıco növ (inşa, sualcız cuğab) _____

Xaboc kädä (resim, maket) _____

QEYD. Halci tapşuruğcä növ qonuzägäm, q'aniker cızığ yuni.

Meyarber	Q'imetyus'u
İnşa marağlu vi.	
Sualcız orijinal cuğab yivä vi.	
Resimco kädä mövzucä babi.	
Maket mövzucä babi.	

Qeyd. Məh'limcovon kulcä sî'i tapşuruğäroxun irh"anä meyarbö say laxan-açän sî'ir yıx'ära, ye ma değışdirmi sî'ir yıx'ära.

H'ayelbö cuğabları ümumileşdirmi sî'iri, kilaki merhelece yebeç'iri.

2-ci gäm

Derslikcä 11-ci sehifece veh'i 1-ci nä 2-ci tapşuruğä h'ada kädä çığıri. Tapşuruğä h'ada kädä açä'a deydece teşkil sî'iri:

- Sinif 4 qrupcä öq'ürü;
- 1-ci nä 3-cü qrupärız 1-ci tapşuruğ;
- 2-cü nä 4-cü qrupärız 2-ci tapşuruğ yus'uri.

Qeyd. 2-ci tapşuruğ sî'iyez derslikce 11-ci sehifece plan (3 nä 4) yivä vi.

Tapşuruğär q'alan qeşxiyız qrupärız 15 deq. vaxt yus'uri. Qrupära çetinuän säx'an məh'limcovon anda rix h'ük'ö yux'ora.

3-cü gäm

Qrupäro cuğabära ibir vosuri, iyo müzakire teşkil sî'iri. Müzakire sî'irde məh'limcir h'ayelbö intonasiyacoxun, ç'elibər nä cümleber duz teleffüz sî'iyə diqqet sü'ürü, cıga h'atken, anada rix h'ük'ürü. teqdimat sî'i qrupära "Vez halci fikir çüröq'ü yıkäcni?", "Vin şimat'i halmä h"isab sî'iri?", "Ailə şı vi?" və s. sualbezin müraciet sî'iri.

Ulu vaxtına la'a qrupär in müzakirece celb sib'iri, "Halci qrupco kädäkir vez lah"ki h"az h'atkisi?", ça güre?", "Ailə şımä teqdim sî'iri?", "Dialoq maralı viniz?" cımä sualbezin müzakire genişləndirmi sî'iri.

4-cü gäm

5-ci tapşuruğcä h'ada kädä çığıri, metncə suxus'u teşkil sî'iri. Məh'limcir planlaşdırmı sî'iri dersinekir nä sinifco seviyyecekir asılı yıx'aranä, anovon suxus'uyo yıkä növ seçmi sü'ür yux'ora. Saslu suxus'uyekir istifadə s'ir yıx'ära. Sinifce pitin h'ayelber suxus'uye celb sib'i vacib h"isab sî'iri.

5-ci gäm

6-cı tapşuruğ gärmä (ye ma boh'lu) qrupärızın kido qeyderbekir istifadə sî'iranä icra sî'iri. Məh'limcovon q'uncu rixekir istifadə sü'ür yux'ora:

- agäm boh'lu qrupär seçmi sî'irizägäm, məh'limcir qrupäro sunciyez derslikce veh'i şikil, lî'iyəz suncu mezmunce alahi şikil teqdim sî'iri. Ye ma q'ab in qrup suncu şikilce h'ada işlemi yıbkäri, metnce bab veh'i fikir yuzağcä qöçh"ürü.

- ağam gərmə qrupar seçilmə yix' ərizəgəm, məh'limcir hər qrupcız sād şikil təqdim s'iri (vaxtınız qan'h'at s'iyə güre ud bab rixi) qruparır şikil təsvir s'iri, metni suxus'uri, şikil nə metnco su-sunciye bab qaşxar pay yuzağcä qöçh'ürü. Tapşuruğ q'alan qeşxiyiz h'ayelbez 10 deq. vaxt yus'uri.

6-cı gəm

Qruparır ugundo cuğabər təqdim s'iri, müzakirə təşkil s'iri. Müzakirerber çiğirdə 7, 8-ci tapşuruğärekir istifadə s'iri.

7-ci gəm

15-ci tapşuruğ (seh.15) h'al s'iri. Məh'limcir aç'a ç'eliber dikte s'iri, h'ayelberi ibir vosuri, acər yezmi s'iri.

aile, säduväl, nänä, bäbä, dide, adä, şidir, şid, mehriban, hemreguväl

Ulu tapşuruğ kido verağara h'al s'iri nə mümkünü. Yazı päsär säx'äye xan kido verağar vodori, yuxlämi s'iri, h'aşxar dersina neticerber elan s'iri.

9-cu tapşuruğ k'ulcä s'iyez yus'uri.

8-ci gəm

Q'imetyus'u təlimco neticerba güre çiğiri.

Dersino 2-ci sah'atcä 3.2.4., 3.2.5., 4.1.3. standartäro h'asılca h'aşxar nezerce siqhirivi.

1-ci gəm

K'ulco tapşuruğ yuxlämi s'iri, q'imet qurot'uri.

2-ci gəm

K'ik'an k'ik'anki dersimba h'ar säbkä nə müzakirə s'iri meselerbö annämi s'iri seviyyeni yuxlämi sü'üyüz 10 nə 11-ci tapşuruğara h'ada kida çiğiri. H'ayelbö aile, ailce säduväl, iyo k'ibesti dovlät veh'i, ça güre k'ibesti dovlät h'isab sü'üye baräcä veh'i fikirba ibir vosuru, acər ümumileşdirmi s'iri. H'ayat bilgisi fenninar h'ayelber ulu mövzurbezin tanışi. Heleske ma ulu mövzucä müzakirerber çiği andöz çetinuval h'amälcä h'aşxir däd.

3-cü gəm

12-ci tapşuruğcä h'ada kida çiğiri. Məh'limcir k'ik'an h'ayelbez metn payra öq'üyüə baräcä izahat yus'uri. Derslikce nı metn payra öq'üyə baräcä çeşnerber vi. H'ayelber halä çeşnerbezin tanış sib'iri. Payröz tur yus'uyiz bädälä heçer ç'eliber seçmi s'iri qeydecizin h'ayelber h'ar sib'iri.

I pără

Zın dağce suncu hundur q'ola h'ada qet'ilivni.

Zın

II pără

Bixasdän säb quzğun almä açän uçmi sox'od.
İyeri ugo ovuna h"ucum si'iravni. Açä dadco
s'äh'ri vi ni. Yağın ki, quzğuncız gärmä tilbekir säb
çügü yıkäcni.

Quzğunco
ov

III pără

Dağco s'äh' sädpä quzğuncoxun cummi sox'oci.
İyeri quzğunce källä h'ap't'uci. Quzğun q'uma
qukoci. Dağco s'äh'ildovon ugo suru qurumi si'i
bäşär si'ir säx'äcni.

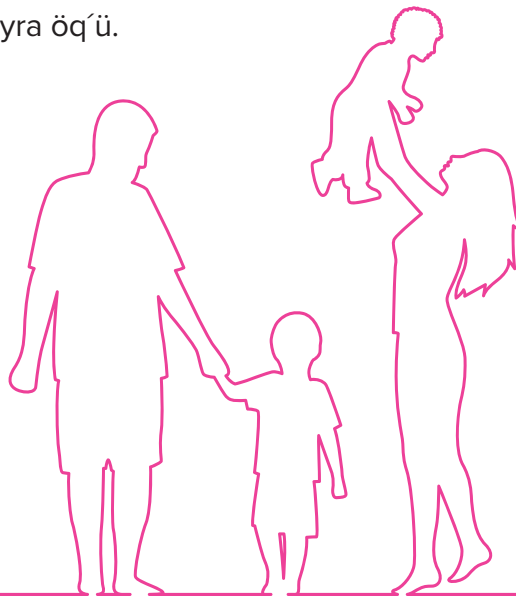
Casarät

Meselçün 1-ci payınız tur "Zın" qenivi. Heleske ki ive idmi säx'ä hadicece şahid yıx'äri. H'ayelba "Vin ulu turuna qah'iliz?, Çä güre?", "Bäs vin ulu payına tur şımä qusuvni?" sualbezin müraciet si'iri.

4-cü gäm

Kila h'ayelberi "Ya aile" yu'u metn payra öq'üye h'ada kädä çigiri. Tapşuruğ h'al si'iyiz 20 deq. vaxt yus'uri. Tapşuruğ boh'lu qruparızın veh'i kido qeydecekir istifade si'iranä q'alan qeşxi meqsedemüvafiq h"isab si'iri.

"Ailem" yu'u metnco payra öq'ü.

I pərə

Ya aile boh'lusti dər. Ya ailece yuq'ur idmi vi: ya adə, ya dide, zın nə ya şid. Ya adə proqramçı vi. Anız ugo kədə lah"ki yıkäci. Ya dide universitetdə Azarbaycancu mez h"ar si'i məh'limi. Ya dideri ugu teleberbezin asantuvəlcızın mez q'axus'uri. Ya didox lah"ki yetirmerber vi. Ya dideri ugu yetirmerbezin fexir si'iri, ando h'ari kədə nuğa yırx'əri.

Ya ailece üzver

II pərə

Turr kıda xan ma yö dersimbezin meşğul yırx'əri. Zox ısnəq'ad yaş vi. Zın 6-cı sinifce suxus'uri. Zox fotoapara vi. İyezın şikil yunuyekir zəz lah"ki h"az h'aşxari. Zın ya şıyezın sintä suncu mektebce ders qonavi. Anır doqquzuncu sinifce suxus'uri və dersino eəlaçı vi. Ya şıyeri buş vaxtimba lah"kice bedii kitabər suxus'uri. Zın zo derslərımba çetinu-väl yinde ya şıya müraciet si'iri.

Ya ailece üzver sintä

III pərə

Zəz ya aile lah"ki yıkäci. Ya aile lah"ki mehribani.

Mehriban aile

IV pərə

Məh'limcir hemşe yu'uri ki, aile mik'esti cemiyyəti. İyeri inkişaf si'iyez, uğur qazanmi si'iyez ailece üzver gerek çalışmi yıbkär.

Məh'limco ugut

Grupäro cuğabära ibir vosuri, acäriz q'imet yus'uri. Q'metyus'uyiz açä'a q'iyetco cedvelcekir istifade s'ii yix'ära:

Grupär	Meyarber	I grup	II grup
	Metn payra öq'ürü.		
	Payrüz duz tur yus'uri.		
	Uga fikirber hambäzärızın eq'iri		
	Uga fikirber izah s'iri.		

Qeyd. Meyarber açän-laxan s'iiye mäh'lim asude vi.

6-cı gäm

13-14-cü tapşuruğär kollektivcizincizın h'al s'iri.

7-ci gäm

16-cı tapşuruğ k'ulcä yus'uri. H'ayelbez "Ya aile" turuna inşä yezmi s'ii çetin qadaşxara. Tuğo müzakirerber, "Ya aile" yu'u metn payra öq'ü, acäriz tur yus'u, cürebecüre fikirber yu'u inşä yezmi s'iiyiz istiqamet yux'ära. İnşaco qadar nä ac yezmi s'iiyiz plan yivävi.

8-ci gäm

Q'imetyus'u tälimco neticerba bab çigiri.

Standartär: 2.1.1., 3.1.1., 3.2.1., 3.2.2., 4.1.2.

Təlimco neticerber:

Ugo suxocära baräcä h"araq'ari.
Eşyarba tur yu'uri.
Metn annämi sî'iranä suxus'uri.
Cümleber intonasıyacızın teleffüz sî'iri.
Hüsnxetcu normacä riayet sî'iri.

Kıdo qeyde: kollektivcızın, gärmä qrupär, cuftimer

Kıdo rix: sual-cuğab, ziqzaq

Dersino yeç'i qeyde

1-ci gäm

K'ulco tapşuruğ yuxlämi sî'iri, q'imet qurot'uri.

2-ci gäm

"Ya k'ul" yu'u metncä suxus'uye h'ada (metnco I pärä seh.16-cä, II pärä seh.17-ce yivävi) kıdä teşkil sî'iri. Ac h'ari yıx'ära ki, ziqzaq yu'u rixekir istifade sî'ire.

Ziqzaq yu'u rix

Boh'lu h"acm veh'i metnba h'ada çiği kıdä ziqzaq yu'u rixızın teşkil sî'ire:

- vaxtinekir h'ari istifade sü'üye şərait yeretmi sü'ürü;
- emekdaşuväl cımäc verdişer inkişaf sî'iri.

Sınıf 3 qrupcä öq'ürü. "Ya k'ul" yu'u metn qrupäro sayınoxun irh"a nı payra öq'ürü. Qrupäro har sunciyez metnco säd pärä teqdim sî'iri. Har qrupcır uga atku pärä suxus'uri, kila iye mezmün la'a qrupära h"araq'ari. Hulu cüre, pitin sinifcır metnco məzmünuncekir xabar surqhuri.

Saslu suxus'uyekir nä istifade sî'ir yıx'ära.

Metnce axırinci cümlece t'ik'ro cıgacä *haläväro ş kaf* ç'elu birleşme yıx'äri.

3-cü gäm

2-3, 5-ci tapşuruğär kollektivcızın kıdo qeydecekir istifade sî'ira nı h"asılca h'aşxiri. 4-cü tapşuruğ cuftimerizin sî'iri. H'ayelbez 5-6 deq. vaxt yus'uri.

3-cü tapşuruğce (İlive mebel, divan, kreslo, televizor vi) cümlece veh'i eşyarbö reng, acäro forma tesvir s'iri.

4-cü gäm

H"araqar məzmunco xett h"asilcä h"öşxüyüz (*Agäm vin k'ul qirvi säbkäciniz, ad halci formacä h"azır sü'üvni?*) tapşuruğcä h'ada kida çigiri. Ulu tapşuruğ h'ayelbö düşünce nä texeyyülco guc yuxlämi s'iyiz ehemiyetlu vi. H'ayelbovon şikil in yin yix'ära.

5-ci gäm

Kollektivcizin kido qeydecekir istifade s'ira nı 6-10-cu tapşuruğära h'ada kida çigiri.

6-cı tapşuruğ h'ayelbö texeyyül nä metnco məzmun annama sü'üye seviyye; 10-cu tapşuruğ h'ayelber temizkar yıbkär h"ar sib'iyiz, gigiyenaco qeyderba riayet s'iyiz ehemiyetlu vi. Hulu vaxtına məh'limcir h'ayelbez "*Vin ça güre halmä h"isab s'iri?*", "*Vövon metnce veh'i halcı cümlecizin vö ulu seçim tesdiq s'ir yix'ära?*", "*Vö hambäzcä fikircizin vin razivi?*", "*Ulu turunekir vez h"az h'aşxari?*" və s. sualber yus'uri.

6-cı gäm

12-ci tapşuruğcä h'ada kida çigiri.

1-ci rix

H'ayelberi yivä ç'eliber ugundo dəftärba kuçürmi s'iri. H'ayelberi yezmi s'iranä məh'limcovon partarba aräcä h'alsälanä acär yuxlämi s'ir yix'ära.

2-ci rix

Məh'limcir ç'eliber dikte s'iri, h'ayelberi acär ugundo dəftärba yezmi s'iri, məh'limcir acär vedernä yuxlämi s'iri.

7-ci gäm

11 nä 13-cü tapşuruğär k'ulcız yus'uri.

11-ci tapşuruğ h'ayelbö mentiqi tefekkür yuxlämi sü'üyezi.

Cuğabär:

- alq'ol (divan, kreslo, ustul)
- qalq'al (qiravat, divan)
- arxar (divan, qiravat)

13-cü tapşuruğ h'al s'iyez derslikce plan yivävi.

8-ci gäm

Q'imetyus'u təlimco neticerba bab çigiri.

6

Zo vatan
Azərbaycan

Standartär: 2.1.2., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.4., 4.1.2.

Təlimco neticerber:

Dialog tertib siri
Metn annəmi siranə suxusuri.
Cümleber intonasiyacızın teleffüz siri.
Metn payra oquru.
Hüsnxetco normarba riayet siri.

Kıdo qeyde: kollektivcızın, gərmə qrupär

Kıdo rix: sual-cuğab, ziqzaq

Dersino yeçi qeyde

1-ci gäm

Kulco tapşuruğları yuxlämi siri, qimet quroturi.

2-ci gäm

https://www.youtube.com/watch?v=OHtoG5uK91I&list=RDOHtoG5uK91I&start_radio=1 (Sağ ol, ey Ana Vətən) linkina vehi mahnicekir istifade siri. Ulu dersina bilinqvial rixekir istifade sir yixära.

Häyelberi mahnice ibir vosuri, məhlimcir ibir veye metnce düre häyelbez sualber yusuri.

1-ci tapşuruğca hada kida çiğiri. Häyelberi dialogca suftäki cümleber suxusuri, dialog tamamlemi siri. Tapşuruğ cuqcivisän cuftunuz yusuri. Dialogca xakilic 3-4 cümlecızın tamamlämi sir yixära. (Zä zo vatan yukoci, Zo vatan zengini, Yö xalçcox cürebecüre hädätär vi və s.)

4-cü gäm

Məhlimcir "Azərbaycan" yu şeir sasländimi siri, häyelberi ibir vosuri, sualber cuğablandırmi siri.

Xalçcız hasär, vın zovodi,
Zo meskeni, yurt-yuvävi,
Didan duğmä vın vatani,
Govul cancär tärg yuxoriz?
Azərbaycan, Azərbaycan!

Zın sār h'ayel, vın zāz dide,
Va bağluvi zın heleske,
Zın halcoxun, halci gälcä
Uçmi säx'an, vın yuvävi,
Zo el, zo gün, zo ubävi.

Sualber derslikce yivävi:

- Ça güre Azərbaycan dide h'isab sir'iri?
- Şeirce uxşari mēna veh'i ç'eliber ayırd sir'irde.
- Şeirce güre q'ad sual tertib sir'irde.

5-ci gäm

2-ci tapşuruğcä h'ada kida çigiri. "Zo Vatan" yu'u metn suxus'uye h'ada kida teşkil sir'iri. Mäh'limcir ugur planlaşdırmi s'iri dersinekir asılı yix'aranä suxus'uye növ ayırd sü'uri.

Metnco məzmunce h'ada kida çigiyez bädälä 1, 2-3-cü tapşuruğara h'ada kida çigiri.

Tapşuruğär kollektivcizin, yaxud cuftimerizin q'alan qeşxi mäh'limcir planlaşdırmi sir'iri dersinekir asılıvi.

6-cı gäm

Mäh'limcir metn abzasära öq'üyüz kida teşkil sir'iri. K'ik'anber h'ayelbez izahat yus'uri, kila 4-cü tapşuruğcä h'ada kida çigiri.

Metn abzasära öq'üyez bädälä:

- Cümleber diqqetcizin suxus'uri.
- Säd veh'i anlayışar tesvir yus'u cümleber qruplaşdırmi sir'iri.

Derslikce veh'i çeşne (seh.24) ilive osuri.

7-ci gäm

K'ulcä "Zo Vatan" mövzucä inşa yezmi s'i quroğuri.

8-ci gäm

Q'imetyus'u təlimco neticerberba bab çigiri.

Standartär: 2.1.2., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.5., 3.2.6., 4.1.1.

Təlimco neticerber:

Dialog qurmi sü'ürü.

Metn annämi s'iranä suxus'uri.

Cümleber intonasiyacızın teleffüz s'iri.

Asas fikir ayırd sü'üränä iye baräcä fikir yu'uri.

İx'e ç'eliber yezmi s'iri.

Kıdo qeyde: kollektivcızın, tək-tək

Kıdo rix: müzakire, saslu suxus'u, yazı

Dersino yeç'i qeyde

1-ci gäm

K'ulco tapşırığı yuxlämi s'iri, q'imet qurot'uri.

2-ci gäm

Məh'limcir h'ayelba "Şuşäcä baräcä vez şı has'äri?" sualcızın müarciet s'iri. H'ayelbö cuğabära ibir qusuri, müzakire teşkil s'iri.

Məh'limcovon halcisän suncu şeirseker, ye ma h'ayelbö yaş xüsusiyyeter nezerce qonanä video-süjetceker istifade s'ir yıx'ära . İstifade s'iri mənbece bab yıx'äranä sualber yus'uri.

Texniki imkanber doduzagäm, məh'limcir ugur nä Şuşäcä baräcä, iyo yağırbö esaretcer qabğu, Vatancu müharibecä baräcä əlavə mah'lımatär yivä yıx'ära.

3-cü gäm

"Şuşä" yu'u metn suxus'uye h'ada kida (tapşuruğ 1) teşkil s'iri. Suxus'uye növ ayırd sü'ü məh'limcir panlaşdırmı s'iri dersineker asılıvi. Saslu suxus'uyekir istifadə s'i tövsiye yıx'äri.

Şuşä şəhərco turuno etimologiyacoxun irh'anä "Vez has'äri?" yu'u metnce h'ada kida çigiri.

4-cü gäm

25-ci sehifece veh'i şikilce Şuşä şäher tesvir sü'ürüvi. H'ayelba "Şikilce şi tesvir s'irivi?" sualcızın müraciet s'iri. Tapşuğco kollektivcızın kido qeydecekir istifade s'iranä şifahi teşkil s'i meqsedcemüvafiq h'isab s'iri.

H'ayelber h'abaraq'ardä məh'limcir ç'elbö nä cümlebo duz yu'uye, cümle qurmi s'iyе, fikirbö teqdim s'i başaruğara fah'am yus'uri.

5-ci gäm

2-7-ci tapşuruğara h'ada kida çigiri. Tapşuruğaro kollektivcızın kido qeydecekir istifade s'iranä çig'i tövsiye yix'ari.

6-cı gäm

Məh'limcir aç'a ç'eliber yu'uri:

Şuşä, şəhar, medeniyyetco merkez, Azərbaycan, Qarabağ, xarıbülbül, konservatoriya, dünya, sarancam

Qeyd Məh'limcovon h'ayelbö seviyye nezerce qonanä ç'elibö nä ç'elbö birləşmerba say açan-laxan s'ir yix'ara.

H'ayelberi məh'limcir yıpəcəroxun ibir vosuri, acər yezmi s'iri.

Tapşuruğar yuxlämi s'iyеz bädälä məh'limcir acər vodori, yuxlämi s'iri, xarakterik sehvimеr qruplaşdırmı s'iri, acäro neticerber h'aşxar dersimba elan s'iri.

7-ci gäm

9-cu tapşuruğ k'ulcä yus'uri.

Qeyd Kila h'aşxar ders şehid Qaliba hesr säx'ävi. heleske ma məh'limcovon h'ayelbezin sinta anda k'ulcä vibki yıbkära, agäm ano valideynber (qohumär) vizägäm, andäzın gürüşmi säbkä yıbkära, alä gürüş ün şikilcızın, ye ma videocızın ebedileşdirmı s'ir yix'ara.

Acber Qaliba hesr säx'ä dersina nah'ra sib'ir yıbkära .

Agäm uc imkan doduzägäm, məh'limcovon çuq'civisän h'ayelce ana baräcä inşa ("Yö qehreman", "Qehreman Qalib", "yö kumo Qalib" və s.) yezmi s'i, resim yunu qudğu yix'ara. H'aşxar dersina halä materialbekir istifade s'ir yix'ara .

8-ci gäm

Q'imetyus'u təlimco neticerberba bab çigiri.

Standartär: 2.1.1., 3.2.1., 3.2.5., 3.2.6.

Təlimco neticerber:

Mövzuca güre uguz has'arcära baräcä h'araq'ari.

Metni annämi s'iranä suxus'uri.

Asas fikir ayırd s'iri.

Məzmun h'ayat cızın əlaqendirmi sü'ürü.

Kıdo qeyde: kollektivcızın, gärmä qrupär

Kıdo rix: sual-cuğab, ziqzaq

Dersino yeç'i qeyde

Məh'lim ulu ders uguz yikä qeydece qurmi s'iye asudävi.

- Ağäm Qalibo duğmärber, ye ma qohumär vizägäm, acber dersina nah'rä sib'iri, gürüş-ders yeç'iri: Məh'limcir k'ik'anber 44 yığino məhərbe, iyo başlämi sox'oye sebeber, neticerber, şehider, döyüşmi säbkä qehramanba baräcä h'ayelba yaşino seviyyece h'ül h'osuranä gütre mah'limat yus'uri, h'ayelberi şeir yu'uri, Qalibo duğmärberi anızın veh'i xatirerber h'abaraq'ari.

- Dersino hulu qeydece teşkil s'i h'ayelba vatan yuko hiss h'asılca h'öşxüyezın sinta, vatancız ugunda cancär yibärç'ä qehramanba xatirece hürmetcızın yanaşmi yibkär cıma hisri formalaşdırmı s'iri.

- Məh'limcovon ders-mühazire teşkil s'ir yix'ära. 44 yığino məhərbeco başlämi sox'o sebeber, məhərbe vüx'ü qeyde, Ali Baş Komandan İlham Eliyevco boh'lutuvälcızın Azarbaycanco ordurır h'ük'e reşadet, yö qehramanba, yö şehidera baräcä h'ayelba yaşına seviyyece h'ül h'osuranä mah'limat yivä yix'ära, müvafiq video-süjeterikir istifade s'ir yix'ära . Cıga h'atkide h'ayelbez sualber in yivä yix'ära.

- Məh'limcovon adi qeydece ders yoç'u yix'ära. İvez derslikce veh'i materialbekir, tapşuruğärekir istifade s'iranä ders teşkil s'ir yix'ära .

- "Yö qehramanber naq'a nä qe" (tur deyişdirmi ni s'ir yix'ära) mövzucä edebi-bedii tedbir in hazır sü'ür yux'ora.

K'ibe Summativ Q'imetyus'u

...

Nazima qila yere vi ni. Ad uga yere qurokuyiz bädäla har yığına duxturcă çağarni. Hemişe ad ugunda adä duxturcă çığirni. Qe ad duxturcă ugugaq'alan vix'icni.

Nazim avtobusce aq'uluvni. Bixas ana h'ül suncu q'usu fura qukoci. Q'usu furi qila h'ada qet'ilivni. Avtobus k'ev çağarcızın iyeri q'usu furi h'uturni.

Nazim lah"ki narah"at säx'äci. Ad qila h'ada quzurci, qusu furovon yıpäci:

– H'amu, yäbärç'ädä, abq'uldä.

Q'usu furarı razıtuväl sı'irnä aq'ulci. Nazim çalışmi yixäravni ki, ugu narah"atuväl qoca furäz has'är sädäx'ä. Q'usu furarı sädpä uc hiss sı'irci. Nazima qiretkiri qil anız itxaci. Qila h'ada quzurnä anız Nazim ugu cıgacä elq'i ykän säx'äci. Amma Nazim aq'ul där.

1. Turbekir halcic metnce babi?

- A) Nazim
- B) Yäbärç'ädä, abq'uldä.
- C) H'ürmet
- D) Merhemet

2. Metnce çekir h"abaraq'ari?

- A) Boh'lundäz h'ürmetcekir
- B) Sağlam həyat terzisekir
- C) Rixo h"aräkätcu qeyderbo puzulmi yix'arcekir
- D) Nezaketlu ç'elbekir

3. Metnce halci sualcız cuğab q'axu döx'öra?

- A) Nazimir çäz q'usu furäz ugu cıga yiväci?
- B) Nazima qil çäz ezilmi säx'äcni?
- C) Nazim ça güre duxturcă ugugaq'alan vix'icni?
- D) Nazimir çäz q'usu furäz cıga yiväci?

4. Nazima müsbet xüsusiyyeter yezmi sı'irde.

5. Q'usu fura xüsusiyyeter yezmi sı'irde.

- 1. _____
- 2. _____

6. Metnce veh'î esas fikir şî vî?

7. Habärbö ç'elibekir halcic metnce babî?

A) X'äd mik'enuvod, rix boh'linovod.

B) Elce guc, selce guc.

C) Vın boh'lunuz sî'iren, vâz ın h"ürmet irqhira.

D) Ehtiyat igidcu yoroşuğı.

8. Metnin 1-ci abzasında səhv yazılmış sözü tapın.

Hemişe ad ugunda adä duxturcă çığırni. (Cümle halmä yıx'ärni: "Hemişe ad ugunda adäri duxturcă çığırni".)

9. Yivä ç'elibekir cümleber düzatmi sî'irde.

✓ Adä, duxtur, çığı, Nazim

✓ Q'usu furi, teşekkür, Nazim, sü'ü

10. Şikilce güre k'ibesti metn (4-6 cümle) yezmi sü'ürde. Metnciz tur qiyede.

H'ari şivi,
-xarap' şivi?

1

Dialog

Standartär: 2.1.1., 2.1.2. 4.1.3.

Təlimco neticerber:

Sade cümələr və hətə dialoq qurmi süürü.
Şikilboxun irh"aranä h"araq'ari.
Şikilba güre metn tertib süürü.

Kıdo qeyde: kollektivcızın, gärmä qrupärızın

Kıdo rix: sual-cuğab, beyinco hemle, bilinqvial təlim

Dersino yeç'i qeyde

1-ci gäm

Məh'limcovon dersina cürebecüre yanaşmərbekir istifadə sı'iranä başlämi säx'ä yıx'ära:

- H'ayelbezin "H'ari şivi, pis şivi?" mövzucä şifahi sorğu yoroğuri, kilaki merhelece yebeç'iri.
- Sinif gärmä qrupära öq'ürü, qrupärız aç'a cımä kıdo verağär teqdim sı'iri:

KIDOC VERAĞ 1

Grup (ilive qrupcä tur yezilmi yıx'ari) _____
Cedvel tamamlämi sı'irde:

H'ari şivi?	Pis şivi?

KIDOC VERAĞ 2

Grup (ilive qrupcä tur yezilmi yıx'äri) _____

Müsbet nä menfi xüsusiyyeter yezmi sıırde.

Müsbet xüsusiyyeter

Menfi xüsusiyyeter

--

--

KIDOC VERAĞ 3

Grup (ilive qrupcä tur yezilmi yıx'äri) _____

Müsbet nä menfi xüsusiyyetere bab dialoq qurmi s'irde.

Dialoq 2 sual nä 2 cuğabcekir ibaret säx'ä.

Qeyd. Məh'limcovon alahi kido çeşnerber in h"azır s'ir yıx'ära.

Tapşuruğär h"al s'iyez qrupäriz 10 deq. vaxt yus'uri.

- Ağäm texniki imkanlar vizägäm, məh'limcovon aç'a linkina veh'i materialbekir in istifade s'ir yıx'ära . Seçilmi säx'ä animasiya h'ük'ürü, h'ayelbezin müzakire s'iri.

<https://www.youtube.com/watch?v=jRi2mh9uwV8> (H'ari şı vi, pis şı vi?)

<https://www.youtube.com/watch?v=SDymPqnCbYQ> (H'ari şı vi, pis şı vi?)

https://www.youtube.com/watch?v=V_j8eetXAUA&list=RDV_j8eetXAUA&start_radio=1 (h'ari aq'ul, h'ari quzur)

2-ci gäm

Grupäro cuğabära ibir vosuri, acoro müzakire teşkil yıx'äri

3-cü gäm

Derslikce veh'i dialoq (seh.34) suxus'u, qrupäro cuğabärizin nä dialoqun məzmun su-sunciyezin müqayise sü'ürü. Dialoqcä xakilic tamamlämi s'iyiz qrupäriz tapşuruğ yus'uri. 1-ci tapşuruğcä (seh.34) h'ada kida çiğiri.

Grupäro cuğabär su-sunciyer ferqli säx'ä yıx'ära. Aslice atkudä, iveri, yani h'ayelbö cuğabäro cürebecüre yıx'arcır marağlı müzakirerber yeretmi s'iri. H'ayelba "Vin ça güre ulu forma seçmi sü'ürücü?", "İye laxantuväl çavi?" və s. sualbezin müraciet s'iri.

Müzakirerber ümumileşdirmi s'iri. Derslikce 35-ci sehifece veh'i 2-ci tapşuruğcä h'ada kida çigiri. Şikilber gärmä qrupära aräca eq'iri.

2 şikil cürece lah'ki başaruğär veh'i h'ayelbez teqdim s'ir yıx'ära. Məh'limcu ugo seçimce güre tapşuruğ cuftimbezin nı icra s'ir yıx'ära. K'ik'anber şikilba h'ada şifahi qeydece müzakire çigiri, h'ayelba fikirba ibir vosuri.

Müzakirerba çalışmi yıx'är lazımi ki, h'ayelber ugundo halci h'aräkätär duz, halcicer sehf veh'i ugundäz ugundarı q'arar yivä. Müzakire çigirde h'ayelbö nitqına, duz teleffüz s'iye, cümleber duz qurmi s'iye, ugunda fikirber aydın, ham ma deqiq çüröq'üye fah'am yus'u lazımi. Lazım säx'än, sehvimer duzaltmi s'iri.

4-cü gäm

3-cü tapşuruğcä h'ada kida çigiri. Qrupärır halcicisän suncu şikilce güre metn tertib sü'ürü. 2 şikil başaruğära güre la'a h'ayelbar üstün veh'i h'ayelbez teqdim s'ir yıx'ära.

Tapşuruğ h'al s'iyez qrupärız 15 deq. vaxt yus'uri.

5-ci gäm

Grupäro cuğabära ibir vosuri, qarşılığlı müzakire s'iri, suncu neticece qubaşxari: İdmeriz su-sundäz sär gerek yupkän yıbkär, andarı su-sunda qayğı h'ük'ü, qarşılığlı yardım nä h'ürmet s'i. Boh'lindäzin, uguvor mik'endezin gerek nezaketlu yıx'är. Davh'a südö'ü, säburlu yıx'är, h'araqardä gerek nezaketlu çelibekir istifade s'i.

6-cı gäm

Grupärız q'imet yus'u aç'a meyarba gürece tuğo yıx'ära:

Grupär / Meyarber	I	II	III
Şikilco məzmun annämi sü'ürü.			
Şikilce gürece metn qurmi sü'ürü.			
Cümleber sade nä annaşuğlu vi.			
Metn şikilco ideyace babi.			

Q'imet yus'u, halmä heçi, çeşnevi.

7-ci gäm

K'ulcä s'iyyiz mövzucä bab cürebecüre tapşuruğär yivä yıx'ära:

- "Davranışco qaydärber" yu'u k'ibesti metn tertib sü'ü;
- "Zın davranışäro qayderba duz riayet s'iraviz?" sualcä 5-6 cümlecızın cuğab yezmi sü'ü;
- Mövzucä bab halcicisän säd bir resim yunu və s.

8-ci gäm

Q'imet yus'u təlimco neticerba bab çigiri.

Standartär: 1.1.2., 2.1.1., 3.1.2., 3.2.3., 3.2.5., 4.1.3.

Təlimco neticerber:

Ugu ibir veyecera barəcə uga fikir yu'uri.
 Ugur müşahide s'iricera güre h'araq'ari.
 Metnce veh'i eks mənə veh'i ç'eliber ayırd s'iri.
 Metnco janr ayırd sü'ürü.
 Asas fikir yuzağca qöçh'ürü.
 Şikilba güre metn tertib sü'ürü.

Kıdo qeyde: kollektivcizin, cuftumbezin

Kıdo rix: sual-cuğab, beyinco hemle, bilinqvial təlim

Dersino yeç'i qeyde

1-ci gäm

K'ulco tapşuruğär yuxlämi s'iri, q'imet qurot'uri. K'ulco tapşuruğär yuxlämi s'iyez rixinber nə vasiterber məh'limcir uguguz ugur seçmi s'iri.

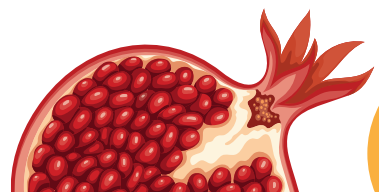
K'ik'anki dersina şi h'ar səbkäci k'ean qüşxüyez məh'limcir h'ayelba "H'ari şivi?", "H'ari idmi yıpädä şi nezerce surqhuri?", "H'ari keyfiyyeter halciceri?", "Ça güre idmisox gerek müsbət keyfiyyeter yix'är?" və s. sualbezin müraciet s'iri.

2-ci gäm

<https://www.youtube.com/watch?v=OUE2QbSFmSQ> (narco dər) inkinina veh'i materialcekir istifadə s'iri. H'ayelbö annämi s'i seviyyə yuxlämi s'iyez andöz ugundarı ibir qiye metnce barəcə sualber yus'uri. "Hanovon əlavə məh'limat yivä yix'ära?" sualsızın nı h'ayelba müraciet s'i məqsədcə müvafiq h'isab s'iri.

3-cü gäm

"Q'ab nar" yu'u metni suxus'uye h'ada kıdä rollu suxus'u rixikir istifadə s'iranə teşkil s'iri. Məh'limcir h'ayelberin metni anlama seviyyesini yuxlämi s'iyez metnce güre andöz sualber yus'uri: "Birinci nar şi fikirleçmi yux'orni?", "İyeri ugug şimä teqdim sü'örnü?", "İkinci nar şimä fikirleçmi yux'orni?", "K'ik'anber halci nar qöt'ö tuğocni?", "Birinci nar çöz patdemi sox'oci?" və s.

Məh'limcir "Q'ab nar" yu'u metnco janrcä baräcä mah'limat yus'uri.

4-cü gäm

Kollektivcizin kido rixekir istifade s'iranä 3 nä 5-ci tapşuruğära h'ada kida çigiri. 3-cü tapşuruğcäz konkret cuğab däb. Uc h'ayelbö yus'u cuğabärekir aslıvi. Yağın ki, h'ayelbekir lah"kindäri ikinci nar seçmi sü'ürü, ad h'ari veh'i yu'uvi. Halci nar seçmi sü'üyekir asılı dex'eranä h'ayelba "Vin ça güre ulu nar seçmi sü'ürcü?", "İyo halci xasiyyeterikir vöz h"az h'atkici?", "Vin ça güre halmä h"isab s'iravi?" sualbezin müraciet s'iri.

5-ci tapşuruğco cuğab: 3,1,4, 2

5-ci gäm

2, 4, 6, 8-ci tapşuruğär cuftumbezin s'iri. H'ayelba dirbaşuväl nä süret formalaşdırmı sü'üyez tapşuruğ h'al s'iyez 5-7 deq. vaxt yus'uri. Cuğabäro müzakireco vaxtına 7-ci tapşuruğcä h'ada kida çigiri.

Qeyd. Məh'limcir ugo ders gärmä qrupärekir istifade s'iranä teşkil s'irenäbä-gäm, aç'a kido verağärekir istifade s'ir yix'ära .

Kidoc verağco çeşne:

Çeşne 1.

KIDOC VERAĞ

Birinci nä ikinci narına xüsusiyyeter yezmi s'irde. Vez yikän säx'an, vövön narbez tur in qiye yix'ära.

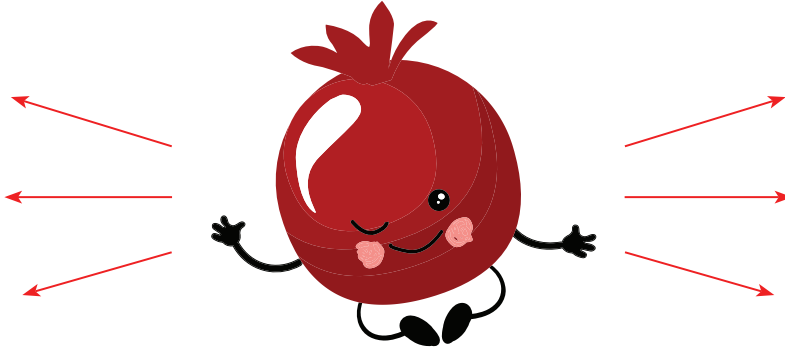
Birinci nar	İkinci nar

Çeşne 2 (h'ayelbez marağlu sähäyina, məh'limcovon açä'a çeşnecekir in istifade s'ir yix'ara):

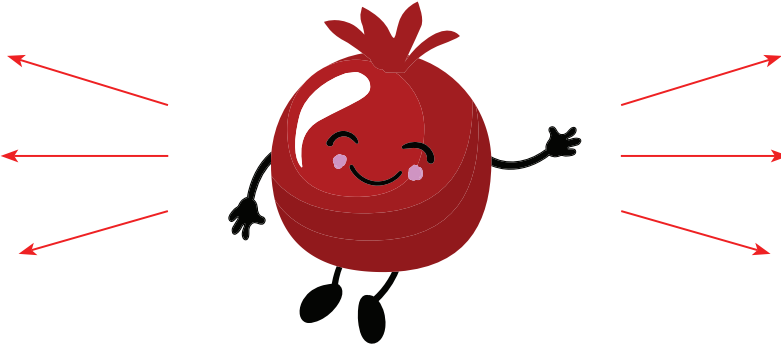
KIDOC VERAĞ 2

Birinci narına xüsusiyyeter yezmi s'irde.

KIDOC VERAĞ 3

İkinci narına xüsusiyyeter yezmi s'irde.

6-cı gäm

9, 10-cu tapşuruğara h'ada şifahi qeydece kida çiğiri. Müzakirerbo vaxtına h'ayelber halmäc qanah'atcä qubaşxar ki, paxıruväl, adnatuväl, ızgänız pisuväl arzulämi s'i, ugug pitindovor laxan surqhu pis xüsusiyyeteri. Halmäc xüsusiyyeter veh'i idmer hemişə ugugunda q'alan tək ıbänkäni. Çetin yığra andäz hiç hanır kumok südö'ura və s.

Məh'lim çalışmi yix'ara ki, h'ayelber ugciber ulu neticece qübke.

7-ci gäm

11 və 12-ci tapşuruğlar k'ulcä s'iyiz yus'uri.

8-ci gäm

Q'imet yus'u təlimco neticerba bab çiğiri.

Standartär: 3.1.1., 3.2.1., 3.2.5., 3.2.6., 4.1.2.

Təlimco neticerber:

Eşyarba tur yu'uri.

Metn annämi s'iranä suxus'uri.

Asas fikir yuzağcä qöç"ürü.

Cümlesber duz yezmi s'iri.

Uga fikirber real h"ayalcızın əlaqendirmi s'iri.

Kıdo qeyde: kollektivcızın, gärmä qrupärızın

Kıdo rix: sual-cuğab, müzakire, Venno diaqram

Dersino yeç'i qeyde

1-ci gäm

Ders "Sozogulä darya" yu'u metn suxus'uyezin başlemi yıx'ari. Rolbezin suxus'uyekir istifade tövsiye s'iri. Hetta hekaye tamaşacmä h'ük'ü nı mümkünü. Suxus'uye k'ik'an məh'limcir h'ayelba "Vez has'är, metnce çekir h"abaraq'ara?" sualcızın müraciet s'iri. Tapşuruğcä şifahi, ye ma yazılı h'al s'i məh'limcir planlaşdırmi s'iri dersinekir asılıvı.

Agäm tapşuruğ yazılı h'al s'irizägäm, h'ayelbez açä'iyecmăc kıdoc verağ teqdim s'ir yıx'ara:

KIDOC VERAĞ

H'ayelca tur, ano soyuna tur _____

Vez has'är, metnce çekir h"abaraq'ara?

Ulu damacä h'ayelbö ferziyyerber yezmi s'iri.

Ulu tapşuruğ täkcä, ye ma cuftumbezin h'al s'ir yix'ära. Vaxtına qanah'at sü'üye güre cuftumbezin kida meqsedce bab h"isab s'iri.

Metn suxuye xan h'ayelberi ugundo ferziyyerber duz veh'i-dodu yuxlämi s'iri.

2-ci gäm

2-4-cü tapşuruğär kollektivcizin iido qeydecekir istifade s'iranä icra s'iri. H'ayelberi metnce h"abaraq'ar meselerba, h'ayelbo h"aräkätära baräcä ugunda fikir yu'uri.

3-cü gäm

Dersi davam s'iyez bädälä gärmä qrupärekir istifade s'iri. Hemişe, dıx-dıx h'ayelbö qrupce q'osa işlemi yıbkär anda emekdaşuvälcä, ünsiyyet qurmi sü'üye, ugo hambäzcä ibir vosu nä baräcä fikir yu'uye, urtağlu qarar qöçh"üye, ızgana fikirce h"ürmet s'iyeye nä acär teqdim s'iyeye, ham ma nitqino başaruğäro formaläşmi yix'ärcä nä acäro verdişce çovrulmi yix'ärcä sebeb yix'äri.

Grupärız tapşuruğär aç'a qeydece eq'iri (mäh'limcovon değışdirmi ni s'ir yix'ära):

I qrup 5 nä 9; II qrup 6, 10 (mes.: xiri yunu (dartmi s'i mənacä)); III qrup 8-ci tapşuruğ (ma hil h'ayelbox metn payra öq'ü verdişer vi. İvexun idarh"aranä,

məh'limcir ulu tapşuruğı nisbeten üstün bəşaruğarı veh'i h'ayelber k'otä säbkä qrupcız yivä yıx'ära); IV qrupcız 10 nă 12-ci tapşuruğăr yivä yıx'ära.

Tapşuruğ h'al s'iyez 15 deq. vaxt yus'uri.

4-cü gäm

Qrupărır ugundo cuğabăr teqdim s'iri. Müzakire çağar vaxtına 7-ci tapşuruğ icra s'iri.

5-ci gäm

Mövzu ümumileşdirmi s'iyez 11-ci tapşuruğcä h'ada kıldä çığiri. Ulu tapşuruğcä h'ada kıldä çığıyız məh'limcovon açä'a riximbekir istifade s'ir yıx'ära :

- *Qrupărır tapşuruğăr icra s'irde har qrupcăr sār h'ayel seçmi s'iri, halä h'ayelba tāk işlemleri yıbkăr quroğuri. Har h'ayelciz bir şikil teqdim s'iri. H'ayelberi şikilba güre ayırd s'iri:*
- *H'ari halcici? Çä güre h'arivi?*
- *Pis şivi? Çä güre yanlışı?*
- *Şikilba h'ada kıldä şifahi qeydece çığiri.*

6-cı gäm

13-cü tapşuruğ icra s'iri.

7-ci gäm

K'ulcä s'iyiz 14-15-ci tapşuruğăr yus'uri. Pitin h'ayelbo eyni tapşuruğ yezmi s'i mecburi däd. Məh'limcovon tapşuruğăr h'ayelba aräcä eq'e nı yıx'ära.

8-ci gäm

Q'imet yus'u təlimco neticerba bab çığiri.

Qeyd Ulu dersimbo çeşnerbekir istifadə s'iranä məh'limcovon II bölmece veh'i alahi dersimer in ugovon qurmi s'ir yıx'ära.

K'ibe Summativ Q'imetyus'u

Məh'limcovon summativ q'imet yus'u aç'a riximbekir istifade s'iranä yodğu yıx'ara:

- luğätcä güre imla
- metnce güre imla

► Luğätsä güre imla h'ayelberi I yarımilce h"ar säbkä ç'elibekir tertib s'î lazımı. Məh'limcir ugu sinifco seviyye, h"ar sib'iri materialber nezerce qonanä ç'eliber ayırd edir, müvafiq yığına imla yezdirmi s'iri. Kila yazırber vodori, acär yuxlämi s'iri, neticerber elan s'iri.

Luğätcä güre imla aç'a ç'elibekir ibaret säx'ä yıx'ara:

- tək idmera turibekir (h'ayelbez turbo boh'lu h"arificzin yezilmi yıx'ar gerek has'är)
- cıgarbo turibekir
- gütre ç'elibekir
- sayro yazilmi yıx'ärcekir

Luğätcä güre imla yuxlämi s'î s'iyez aç'a meyarbekir istifade s'iri:

- ibir vosuri;
- uguz ix'ecer duz yezmi s'iri;
- ç'eliber duz yezmi s'iri,
- ç'eliber ulu cızığcer alä cızığce duz yoroğuri;
- ç'eliba aräcä vergülcekir istifade s'iri;
- hüsnxetco normarba riayet s'iri;
- teleffüz nä yezmi s'î ferqlendirmi s'iri;
- xüsusi isimero boh'lu h"ariferizin yezilmi yıx'ar has'äri.

Qeyd Seçmi s'ir qeni ç'eliba xaraktercoxun irh'anä meyarba say artirmi s'ir yıx'ara.

Metnce güre imla seçmi s'iyenäbägäm, məh'limcir ma ugu sinifco seviyye, h"ar s'iri material nezerce qennä imlacız metni qöröh"s'ü vi. Metnco 8-9 cümlecekir ibaret yux'or kifayeti.

- Metnce güre imla yuxlämi sıíyez açá'a meyarbekir istifade sıíri:
- ibir vosuri;
 - ix'ecer duz yezmi sıíri;
 - ç'eliber duz yezmi sıíri,
 - ç'eliber ulu cızığcer alä cızığce duz yoroğuri;
 - ç'eliba aräcä vergülcekir istifade sıíri;
 - cümle päsär säx'ädä durğu işarerbekir duz istifade sıíri;
 - hüsnxetco normarba riayet sıíri;
 - teleffüz nä yezmi sıí ferqlendirmi sıíri;
 - xüsusi isimero boh'lu h"ariferizin yezilmi yıx'är has'äri.
 - ümumi isimero mik'e h"ariferizin yezilmi yıx'är has'äri.

Qeyd Seçmi sıír qeni ç'eliba xaraktercoxun irh"anä meyarba say artirmi sıír yıx'ära.

İmlaco metnciz çeşne

Har fesilcox ugu kuçäguväl vi. Q'acrec yuq'cu fesilcekir sädi. Ac ugu kuçäguvälczın seçilmi yux'äri. Dekabr, yanvar, fevral q'acreciyo vâzrıvi. Q'acira havarber sağa yıx'äri. Dıx-dıx yiz h'aşxari. Riximberi muk qusuri. Har cığacä hele bil ki luzu yurğän savh'avi.

H'ayelberi gira qartupucizin masxara sıíri, kirşerbezin k'ah'al qerh'iri.

Yö mənəvi deyerber

Standartär: 2.1.1., 2.1.2. 4.1.3.

Təlimco neticerber:

Ugur müşahide sîiricera barəcə h"araq'ari.
Sade cümlebekir ibaret veh'i dialoq qurmi sîiri.
Şikilba güre metn tertib süürü.

Kıdo qeyde: kollektivcızın, gärmä qrupärızın

Kıdo rix: sual-cuğab, beyinco hemle, bilinqvial təlim

Dersino yeç'i qeyde

1-ci gäm

K'ulcä sîiri tapşuruğär yuxlämi sîiri, q'imet qurot'uri.

2-ci gäm

II bölme q'alan qöşxüyüz, kilaki bölmece veh'i materialba h'ada kädä çiğiyez məh'limcir h'ayelba sualbezin müraciet sîiri: "II bölmece yin vezin sinta halci mövzurber h'ar säbkäci?", "Ulu bölmece tur ş'i vini?", "Bölmece veh'i metnber bölmece turuna babni?", "Vez lah'kiter halci metncekir h'az h'atkici?", "Ça gürece?", "Halci obrazsekir vez h'az h'atki däd?", "Ça gürece?", Vez has'är, anız terbiye yivä yix'ärnız?" və s. sualbezin müraciet sîiri.

Kila III bölmece, iye h'ar yıbkär metnba, gütre məzmuncä barəcə mah'limat yus'uri.

3-cü gäm

Derslikce veh'i dialoq (seh.54) suxus'uri, kollektivcızın kıdo qeydecekir istifade sîiranä mütalie ç'elo izahcä h'ada kädä teşkil sîiri.

H'ayelba "Vez mütalie ş'i veyi has'äri?", "Yin Hemidez ulu ç'elo məna q'axus'uye şimä kumokuväl sîir yix'ära?" sualcızın müraciet sîiri.

Müzakirerber ümumileşdirmi sîiri.

4-cü gäm

Derslikce 55-ci sehifece veh'i 1-ci tapşuruğcä h'ada kädä çiğiri. Şikilber gärmä qrupära aracä eq'iri. Har qrupcır säd şikil tesvir sîiri. İyo şifahi, ye ma yazılı formacä çiği məh'limco seçimcekir asılıvi.

2 şikil cürece lah'ki başaruğär veh'i h'ayelbez teqdim s'ir yix'ära. Məh'limcu ugo seçimce güre tapşuruğ cuftimbez nı icra s'ir yix'ära. K'ik'anber şikilba h'ada şifahi qeydece müzakire çiğiri, h'ayelba fikirba ibir vosuri.

Müzakirerba çalışmi yix'är lazımi ki, h'ayelber ugundo halci h'aräkätär duz, halcicer sehv veh'i ugundäz ugundarı q'arar yivä. Müzakire çiğirde h'ayelbö nitqina, duz teleffüz s'ıye, cümleber duz qurmi s'ıye, ugunda fikirber aydın, ham ma deqiq cüröq'üye fah'am yus'u lazımi. Lazım säx'an, sehvimer duzaltmi s'iri.

2-cü tapşuruğcä h'ada kida çiğiri. Qrupärir halcicisän suncu şikilca güre metn tertib sü'ürü. 2 şikil ferdi deydece la'andovor üstün başaruğära malik h'ayelbez teqdim s'ir yix'ära.

Tapşuruğ h'al s'ıyez qrupäriz 15 deq. vaxt yus'uri.

5-ci gäm

Qrupäro cuğabära ibir qusuri, qarşılıqlı müzakire s'iri, suncu neticece qubaşxari: idmer kitabcä gerek hürmetcizin yanaşmi yıbkär, ad yodorçu, iyo verağär ezmi side'i, kitab gerek salıgacizin h'ovoqhu. Çünki har kitab suncu mah'limatco mənbevi. İyeri idmer terbiye sib'iri, andäz mənəvi dəyərber yus'uri. Kitabärekir idmerir ugundäz yıkä meselece baräcä mah'limat qeyin yix'äri və s.

6-cı gäm

Qrupäriz q'imet yus'u aç'a meyarber güre tuğ'o yix'ära:

Qrupär / Meyarber	I	II	III
Şikilco məzmun annämi sü'ürü.			
Şikilce gürece metn qurmi sü'ürü.			
Cümleber asant, annäşiğluvi.			
Metn şikilco ideyace babi.			

Q'imet yus'u, halmä heçi, çeşnevi. Məh'limcovon h'ayelbö cuğabära bab renglu fiqurbekir in istifade s'ir yix'ära.

7-ci gäm

K'ulcä s'ıyız mövzucä güre cürebecüre tapşuruğär yivä yix'ära:

- "Kitabcizin davranışso qayderber" yu'u mik'esti metn tertib sü'ü;
- "Zäz kitab suxus'uyekir h'az h'aşxarız?" sualce 5-6 cümlecizin cuğab yezmi sü'ü;
- Kitabsu mezikir mektub yezmi sü'ü;
- Mövzucä bab halcicisän resim yunu və s.

8-ci gäm

Q'imet yus'u təlimco neticerba bab çiğiri.

Standartär: 1.1.1., 2.1.1., 3.2.1., 3.2.5., 3.2.6., 4.1.1.

Təlim neticerber:

Uguz üx'ö fikir şı veh'i yuzağcä qöşh'ürü.
 Ugur suxoyezin uguz ix'ecer müqayise s'iri.
 Metnber duz suxus'uri.
 Asas fikircä ugo münasibet yu'uri.
 Məzmun h'ayalcızın əlaqendirmi sü'ürü.
 Ç'eliber hecarba cüre s'iri.

Kıdo qeyde: kollektivcızın, cuftumbezin

Kıdo rix: sual-cuğab, Venn diaqram

Dersino yeç'i qeyde

1-ci gäm

K'ulco tapşuruğär yuxlämi s'iri, q'imet qurot'uri.

2-ci gäm

“H'azız dust” yu'u metn suxus'uye h'ada kídä teşkil s'iri. Suxus'urdä duz intonasiya diqqetce h'ovoqhuri, pitin h'ayelber suxus'uye celb sib'iri. Metn suxozker “Suxus'uyer k'ik'an” (tapşuruğ 2) h'asilce h'aşxiri. H'ayelba “Vez has'är, “H'azız dust” yu'u metnce çekir h'abaraq'ara?” sualcızın müraciet s'iri.

Tapşuruğ yazılı qeyece nı cuftumbezin kído qeydecekir istifade s'iranä q'alan qağa yıx'ära.

Çeşne 1

KIDOC VERAĞ

H'ayecä tur, soyuna tur _____

Vez has'är, metnce çekir h'abaraq'ara?

Ulu damacä h'ayelberi ugundo ferziyyerberi yezmi s'iri.

Çeşne 2

KIDOC VERAĞ

H'ayecä tur, soyuna tur _____

“H'azız dust” yu'u metnce bab zo ferziyyerber

suxozker	suxoye xan

I dama suxozker, II dama suxoye xan sörs'ürü, h'ayelberi ugundo ferziyyerber müqayise s'iri.

3-cü gäm

Metncä məzmuncä h'ada kida çigiyez bädälä 3-6-cı tapşuruğara h'ada kida çigiri. Tapşuruğar kollektivcizin kido rixikir istifade s'iranä şifahi qeydece çigi meqsedcä bab h'isab s'iri.

4-cü gäm

7-ci tapşuruğcä h'ada kida icra s'iri. Ulu tapşuruğ ibir vosuyez nezerce siqhirivi. Metn məh'limcir astä-astä, ham ma intonasiyacizin suxus'uri.

İbir vosuyez metn

Agäm vin lah'ki kitab suxonäbägäm, vez yıkä säx'ä mövzucä baräcä vövön h'abaraq'a yıbkära. Kitab suxus'uyezin vin mat'im diqqetlu yıbkära. Cürebecüre xalç'imba baräcä mah'lımat qona.

Kitab suxus'uyeri idmi säburlu yıx'är h'ar s'iri. Davamlı kitab suxus'unox kuçägi nitq yux'ori. Kitab suxus'u marağlu meşğuliyeti. Kitabcız cüre sü'ürü vaxtınır vez tüzä mah'lımatlar nä başaruğar qazandırmı s'ira.

Vin başär s'iye qadär läp lah'ki kitab suxadä.

Məh'limcovon ibir vosuyiz veh'i metnce güre h'ayelbez sualber in yivä yıx'ära:

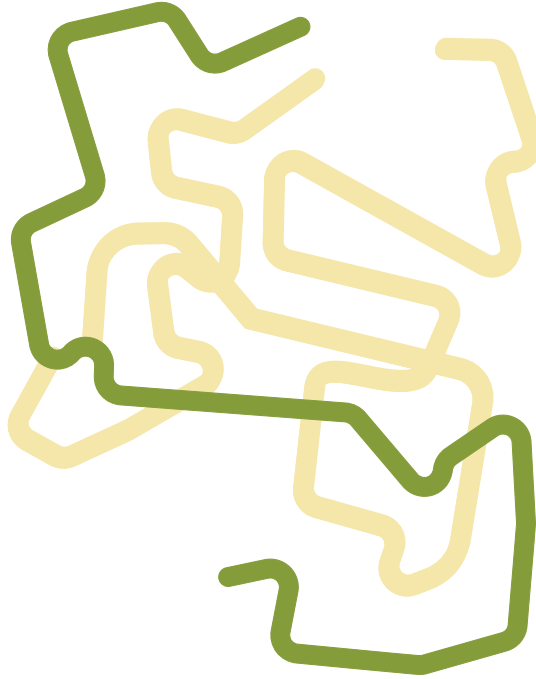
- *Vin ibir veye metnce çekir h'abaraq'aravi?*
- *Kitab şı vi?*
- *Kitab suxus'uyeri idmeciz şı yus'uri?*
- *Kitab suxus'uye faydarber şı vi?*
- *Lah'ki kitab suxus'u çöz lazımı?*

H'ayelberi metnce diqqetcizin ibir qiye yuzağcä qeç'h'iyez bädälä məh'limcovon h'ayelbez çeşdirmi sib'i sualber in yivä yıx'ära. (Meselçün: *"Metnce har yığına çuq'ub kitab suxus'u tövsiye sü'ürü?" "Halci kitabär suxus'u tövsiye s'iri?"* və s.)

8-ci tapşuruğcä h'ada kida çigiri. H'ayelberi ugundarı suxo nä ugundarı ibir qiye metnce güre kitabcä faydarber saqhuri. Tapşuruğ şifahi qeydece q'alan qeşxiri.

5-ci gäm

10-11-ci tapşuruğara h'ada kida icra si'iri.

6-cı gäm

12-ci tapşuruğ h'al si'iri. Tapşuruğ q'uncu rixizin h'amılca h'ağa yix'ara:

Məh'limcir yazico taxtä quncikinda eq'iri, h'ayelber tazico taxtäcä qabağcä nah'ra sib'iri, har h'ayelcovon säd ç'el yu'uri, h'ayelberi ç'eliber yezmi si'iri, acär hecarba duz eq'iri. Ç'eliber päsär säx'äzker ulu kida davam si'iri.

Məh'limcir harciye 2 ç'el yix'arcızın ç'eliber kartoçkarbezın cuftimba teqdim si'iri, h'ayelberi tapşuruğ halä kartoçkarba icra si'iri, kila ma məh'limcu esil yus'uri. Sinifco däftärba nı icra si'ir yix'ara.

Məh'limcovon aç'a ç'elibekir istifade si'ir yix'ara:

kitab, televizor, televiziya, verdiş, mütalie, suxus'u, veriliş, keyfiyyeter

Qeyd Məh'lim ç'elibö say artırmı si'ie asude vi

7-ci gäm

9, 13, 14-cü tapşuruğar k'ulca si'ieyz yus'uri. 14-cü tapşuruğ h'al si'ieyz şikil (seh.59) derslikce yivävi.

Məh'limcovon h'ayelba alahi şikil in teqdim si'ir yix'ara .

8-ci gäm

Q'imet yus'u təlimco neticerba bab çiğiri.

Standartär: 1.1.1., 3.1.1., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.5., 3.2.6., 4.1.1., 4.1.2.

Təlimco neticerber:

Uguz üx'ö fikirco mahiyyet yuzağcä qeçh'iri.
Eşyarba tur yu'uri.
Metnber duz suxus'uri.
Asant cümleber duz intonasiyacızın suxus'uri.
Asas fikirce ugo münasibet h'ük'ürü.
Məzmun h'ayatsızın əlaqələndirmə sü'ürü.
Çəliber hecarba cüre s'iri.
Hüsnxet normarba riayət s'iri.

Kıdo qeyde: kollektivcızın, gərmə qruparızın, cuftumbezin

Kıdo rix: sual-cuğab, rollu suxus'u, müzakire, bilinqvial

Dersino yeç'i qeyde

Dersin 1-ci sah'atce 1.1.1., 3.1.1., 3.2.1., 3.2.2., 4.1.1. standartär h'asilce h'aşxi nezerce surqhuri.

1-ci gäm

K'ulcä s'iri tapşuruğär yuxlämi s'iri, q'imet qurot'uri.

2-ci gäm

Metn suxozker h'ayelba "Vez has'är, metnce çekir h'abaraq'ara?", "Metnce turunur vez halci informasiya yivä yix'ära?" və s. sualbezin müraciet s'ir yix'ära . Tapşuruğäro yazılı, ye ma şifahi qeydece icra s'i məh'limco planlaşdırmı s'iri dersinekir asılı vı.

"H'azız dust" yu'u metncä suxus'uye h'ada kıdä teşkil s'iri. Metn lah'kiter dialoqärekir ibaret veh'ıye gürece iyo suxus'u nı rolbezin suxus'u rixikir istifade s'iranä suxon h'ari yix'äri. Amma məh'limcovon ferqli suxus'u rix in seçmi sü'ür yux'ora.

3-cü gəm

2 və 3-cü tapşuruğara h'ada kida çiğiri. Tapşuruğar yazılı qeydece kido verağara nı icra s'ir yix'ara.

4-cü gəm

4-cü tapşuruğca h'ada kida çiğiri.

<https://www.youtube.com/watch?v=r5YTf1Mk52g> linkindəki "Bağça nə zibillik" videosüjetcekir istifadə s'iri.

H'ayelberi ugundo cuğabărızın videosüjetce veh'i material tutuşdurmi s'iri, ümumi neticece qubaşxari.

5-ci gəm

5 və 6-cı tapşuruğara h'ada kida çiğiri. Kido cuftumbezin kido qeydecekir istifadə s'iranə çiği tövsiye s'iri.

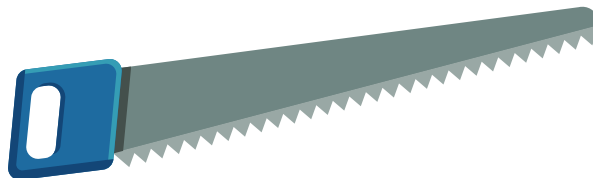
5-ci tapşuruğ s'irde məh'limcovon şikilba say ın artırmı s'ir yix'ara. Cüftumbez ferqlu tapşuruğar ın yivə yix'ara

Tapşuruğarız çeşne:**1**

Vinveə halmə varavur s'irde ki, vin gıliber arəç'ə, dərimer sa'a suncu bağcevi. Vin iye şi s'ira? Bağcə veziyyet duzaltmi s'িয়েz, ad uguga qöşxüyüz vin halci kідärber s'ira?

2

H"acetcä tur yezmi s'irde.
Ağacları qurumuş bağda bu h"acetdən
şimä istifadə s'ir yix'ara?

3

H'ayelberi ři si'iravi? _____

Andäri si'iri kido netice ři yix'ära? _____

4

H'ayelberi ři si'iravi?

Vez has'är, acber çekir h"abaraq'ari?

Gäda xabic h"acetce tur ři vi?

6-cı gäm

Cuftimbö cuğabära ibir vosuri, ümumileşdirmi çiğiri.

7-ci tapşuruğcä (seh.63) h'ada kida çiğiri.

7-ci gäm

K'ulcä metn məzmun qovoqhu h"ar yibkär quroğuri.

8-ci gäm

Q'imet yus'u təlimco neticerba bab çiğiri.

II

Dersino 1-ci sah'atcä 1.1.1., 3.2.1.,3.2.2., 3.2.5., 3.2.6.,4.1.2. standartär h'asilcä h'aşxi nezerce siqhirivi.

1-ci gäm

“Tutuquşı” yu'ü metncu I pärçäco məzmun k'eən qür'üyüz məh'limcir h'ayelba sualbezin müraciet s'iri:

Bülbül bağcä çoxun qüx'ücnü?

Bülbülco mah'ni halci quşuldovon tekrar sü'ür sox'oci? Çə güre?

Quşra yığri çə güre çetinni?

1-2 h'ayelcir metncu məzmun qovoqhuri.

2-ci gäm

Metncu 2-ci pärçäco suxus'u teşkil s'iri.

Q'alildo cuğab:

Ay Tutu! İve h'urän vin pis in säx'än in, vin vö dida meza suxus'urni.

Pitindez has'ärni ki, vini. Amma hil bülbülcä nı tur un biabır s'irci, vin va tur un.

3-cü gäm

https://www.youtube.com/watch?v=VFmHobG5cnc&list=RDVFmHobG5cnc&start_radio=1 (şirin dil) (şirin mez)

<https://www.youtube.com/watch?v=mwR8RAUeQV8> (Ana dilim) (Dido mez)

<https://www.youtube.com/watch?v=arWmSXgTQR8> (bülbül səsi) (bülbülce sas)

linkimba yivä materialbekir dersina bab istifade s'iri.

4-cü gäm

2-ci tapşuruğcä (Metnce halci obrazcekir vez laki h'az h'atkici? Şımat'ı?) h'ada kollektivcizin kido rixikir istifade s'iranä kida çigiri.

Sınıf 3 qrupcä öq'ürü.

I qrupcız 1-ci (seh.62)

II qrupcız 3-cü (seh.62)

III qrupcız 4-cü (seh. 63) tapşuruğär yus'uri.

tapşuruğär h'al s'iyez h'ayelbez 15 deq. vaxt yus'uri.

5-ci gäm

Grupäro cuğabär ümumileşdirmi s'iri, məh'limcir 21 Fevral Beynelxalq Dido Mezo Yığcä baräcä h'ayelbez mah'lımat yus'uri. Anır h'ayelber Konstitusiyacä dido meza baräcä yivä maddecizin nı tanış sib'iri.

H'ayelber ulu neticece qubaşxari ki, dido mez har xalç'co ugo veh'ituväl tesdiq si'iyez vasib amili. Xalç'co yobç'u vüx'ü tarixi rixir, edebiyatcır, medeniyyetcir *dido meza ugug h'ük'ürü*. Yö *dido mez xalç'co sârväti*. Yin *pitinderi gerek yö mez qurumi sü'ü*, ad *h'aşxar nesilboxun ütürmü sü'ü*.

6-cı gäm

6-cı tapşuruğcä h'ada kıdä çığiri. Tapşuğco qrupärızın, ye ma cuftumbezin sı'i mäh'limco seçimcekir asılivı.

7-ci gäm

- K'ulcä si'iyez açä'a tapşuruğlar yivä yıx'ära:
- "Tutuquşı" yu'u metnco məzmun qovoqhu h"ar yıbkär;
- "Yö dido meza baräcä zäzz has'ärcär" yu'u k'ibesti metn tertib sü'ü;
- "Bülbülcä baräcä za düşüncerber",
- "Tutuquşicä baräcä za düşüncerber",
- "Qalılda baräcä za düşüncerber" yu'u k'ibesti inşarber yezmi sı'i;
- Mövzucä bab şikil yunu;
- plastilincekir metnce məzmuncä bab maket hazırləmi sü'ü və s.

8-ci gäm

Q'imet yus'u təlimco neticerba bab çığiri.

Standartär: 1.1.2., 2.1.1., 3.2.1., 3.2.4., 4.1.3.

Təlimco neticerber:

Ugur ix'e fikirba baräcä uga fikir yu'uri.
 Ugur suxocära baräcä h'araq'ari.
 Metn mezmun annämi sü'üranä suxus'uri.
 Plancä güre metn davam sü'ürü.
 Şikilba güre metn tertib sü'ürü.

Kıdo qeyde: kollektivcızın, gärmä qrupärızın

Kıdo rix: sual-cuğab, beyinco hemle, proqnozlaşdırmi sı'ir suxus'u, bilinqvial təlim

Dersino yeç'i qeyde

1-ci gäm

K'ulco tapşuruğär yuxlämi sı'iri, q'imet qurot'uri.

2-ci gäm

"İlço quşri" yu'u metnco suxus'u teşkil sı'iri. Proqnozlaşdırmi sı'irnä suxus'u rixikir istifade sı'i tövsiye sı'iri.

Metncekir säd pärçä suxus'uri, məh'limcir h'ayelba "*Vez has'är, hadiserber şimä davam yıx'ära?*" *Kila şı yıx'ära?*" sualbezin müraciet sı'iri. Uc ham şifahi, ham ma yazılı qeydece tuğä yıx'arcız h'ayelbez kıdo verağär paylämi sı'ir yıx'ära.

Proqnozlaşdırmi sı'irnä suxus'u

Ulu suxus'u modelcekir h'ayelber mat'im feallaşdırmi sib'i, cürebecüre riximbezin anda metncä qanşär maraq yeretmi sü'üyez istifade sı'iri. Proqnozlaşdırılmi sı'irnä suxus'u h'asilcä h'aşxiyız çuq'civisän rixekir istifade sı'ir yıx'ära:

1-ci rix. H'ayelberi metncer cüre sı'iri pärçä suxoyexan məh'limcir h'ayelba açä'a formacä kıdoc verağär teqdim sı'iri, metnce säx'ä nä yıx'är hadiserber yezmi sı'i quroğuri. H'ayelberi I nä II sütunber tamamlämi sı'iri.

Metnce säx'ä hadiserber	Metnce yıx'är hadiserber	Hadiserbo neticelenmi yıx'är
1. 2. 3.	1. 2. 3.	1. 2. 3.

Məh'limcir metnco ardi (säd pärçä) suxus'uri, h'ayelberi metnce veh'i hadiserber çäzın neticelenmi yıx'är k'ık'andän üçüncü sütuncä yezmi sı'iri.

2-ci rix. Məh'limcir ugur metnco säd pärçä sasılızın suxus'uri, metnce veh'i hadisərbö şımä davam sı'i nä çäzın neticelenmi yıx'ärcä baräcä h'ayelberi sualber yezmi sı'iri. İye xan ma metnco suxus'u davam sı'iri, sualbö cuğab metnce q'axucmä acära h'adar cızığ yuni. Pitin sualbez cuğab q'axu yux'or h'ayelco diqqetcizin ibir vosu, hadiserber texminsi'i nä ümumileşdirmı sı'i başäruğär veh'iyekir xabar yus'uri. Ulu rixizin proqnozlaşdirmı sı'irnä suxus'u h"asılca h'aşxiyiz h'ayelbez açä'a kıdoc verağ teqdim sı'ir yıx'ära:

Hadiserbö şımä davam sı'ıye baräcä sualber	Hadiserbö çäzın neticelenmi yıx'är-ca baräcä sualber	Metnce zo sualbez cuğab vorop'q'urci.	Metnce zo sualbez cuğab vorop'q'ur dăb

Qeyd. Məh'limcir ulu rixikir istifade sı'iren, mütläğ sinifco seviyye nezerce qonuvi.

Sinifce zayıf h'ayelber lah"ki säbkän, açä'a asantcımäc cedvelcekir istifade sı'ir yıx'ära:

Hadiserber şımä davam sı'ıra?
1. 2. 3.

Amma hemişə asant varianterikir istifade sî'i h'ayelba arxayınçıtuväl h'amälcä h'aşxira. Heleske ma yığri yoç'uyezin asantcär çetincimäc cedvelba yeç'i tövsiye sî'iri.

3-cü gäm

Metnco suxus'ı päsär säx'äye xan 2-ci tapşuruğcä h'ada kıldä çığiri. Tapşuruğ gärmä qrupärızın icra sî'iri. Tapşuruğ icra sî'irizker məh'limcovon <https://www.youtube.com/watch?v=TOkhluDnztg> (ilin fəsilləri (səno fesilber), mahnı (mah'ni))

<https://www.youtube.com/watch?v=xell71UcqQk> (ilin fəsilləri (səno fesilber)) lin-kimba yivä materialcekir istifade sî'ir yix'ära .

4-cü gäm

Har qrupcız suncu fesilco şikil teqdim sî'iri. Derslikce şikilba h'ada kıldä siğiyez plan (seh. 65) yivävi. Tapşuruğ h'al sî'iyez h'ayelbez 15 deq. vaxt yus'uri. Qrupärır har şikilce güre 4-5 cümle yezmi sî'iri.

5-ci gäm

Cürö sü'ürü vaxt päsär sox'oye xan qrupärır ugundo kıldärber teqdim sî'iri. Məh'limcir aç'a meselerber uga diqqetce h'aqhuri:

- h'ayelbö teqdim sî'i bäsäruğär;
- duz teleffüz ;
- intonasiya;
- cümleba aräcä veh'i rabite.

H'ayelba sualbezin müraciet sî'iri: "Vin h'azırlemi sü'ürü metn "İlço quşri" metnco halci pərçacä bəbi?"

6-ci gäm

Fikirber ümumileşdirmi sî'iri, mövzucä yekun qurot'uri. H'ayelber "İdmi kuşəguväl yeretmi sî'iyez bädälä ulu dunyacä qüx'ücü. Səno fesilbö har sunciyox ugo kuşoguväl vi. İlçeri quşrəzın kuşəguväl h'amälcä h'aşxiri, idmeriz kuşəguväl baxş sî'iri" cımä neticece qubaşxari.

7-ci gäm

3 nə 4-cü tapşuruğär, metnco məzmun qovoqhu h'ar yıbkär k'ulco tapşuruğ cımä yus'uri.

8-ci gäm

Q'imet yus'ı təlimco neticerba bab çığiri.

Standartär: 2.1.1., 3.1.1., 3.2.1., 3.2.5., 3.2.6.

Təlimco neticerber:

Ugur müşahide si'iricera barəcə h'araq'ari.

Hadiserba tur yu'uri.

Metn duz suxus'uri.

Asas fikir yuzağca qöç'ürü.

Ugo metnce suxocär hayatcızın əlaqelendirmi si'iri.

Kıdo qeyde: kollektivcızın, gärmä qrupärızın

Kıdo rix: sual-cuğab, beyinco hemle, sasınızın suxus'u

Dersino yeç'i qeyde

1-ci gäm

K'ulco tapşuruğär yuxlämi si'iri, q'imet qurot'uri.

2-ci gäm

"Xazri" yu'u metn suxus'uye h'ada kıdä teşkil si'iri. Şasınızın suxus'uyekir istifade si'i tövsiyə si'iri.

3-cü gäm

2-8-ci tapşuruğara h'ada kida çigiri. Tapşuruğaro kido qeyde nə kido rix məh'limcir uqur seçmi s'iri.

7-ci tapşuruğca cuğab şimal-şerq kulaki.

4-cü gäm

Tapşuruğaro müzakire teşkil s'iri.

5-ci gäm

9-cu tapşuruğca h'ada kida çigiri. h'ayelbezin hissimer nə duyğurber, icino mimikarber nə emosiyaarba baräcä yaşino seviyye nezerce qonanä yığcam müzakire yoroğuri.

<https://www.youtube.com/watch?v=KzLzzQ807wY> linkce veh'i materialcekir istifade s'ir yix'ara.

6-cı gäm

Şikilba h'ada kida çigiri. H'ayelberi şikilber tesvir s'iri, emosiyaarba güre şikilce şı tesvir säx'ävi yu'uri. Məh'limcir h'ayelbez sualber yus'uri: "İciğ, ç'in h'ari vi?", "Acärır idmiciz şımäc hissimer yus'uri?", "Ç'inlu yix'är idmice qanşär halci fikirber yeretmi s'iri?", "Nuğa yix'är hiss sox'on, idmiciz şı yix'ära?" və s.

7-ci gäm

K'ulcä s'iyez mövzucızın bağılu cürebecüre tapşuruğlar yivä yix'ara.

8-ci gäm

Q'imet yus'u təlimco neticerba bab çigiri.

Qeyd H'aşxar ders Novruz h'ida, iyo enenerber, iye s'ir yığıncağara baräcä vi. Məh'limcovon ulu dersi uguz yıkäc mä qurmi s'ir yix'ara: açux havacä, mektebco gira, mah'räkäcmä, yığıncağcımä və s.

Mövzuca güre 2.1.1., 3.1.1., 3.2.1., 3.2.4., 3.2.5., 3.2.6., 4.1.3. standartärekir istifade s'ir yix'ara.

K'ibe Summativ Q'imetyus'u

Summativ yorğuyiz məh'limcovon açǎa riximbekir istifade s'ir yix'ara :

- məh'limcir ç'eliber yus'uri, h'ayelberi halä ç'elibekir istifade s'iranä cümlesber qurmi s'iri;
- məh'limcir ç'eliber yus'uri, h'ayelberi halä ç'elibekir istifade s'iranä k'ibesti metn qurmi sü'ürü, ugundarı hazırləmi sü'ürü metnciz tur yus'uri;
- luğätcä güre imla;
- metnce güre imla;
- k'ibesti metn, metncə sualber; (1-ci bölmece çeşne yivävi)
- şikilcä güre inşa yezmi s'i;
- süjetli şikilcä güre inşa yezmi s'i (h'ayelberi metn tertib sü'ürü, iyez tur yu'uri) və s.

Şüjetli şikilco çeşne:

Məh'limcir metn (inşa) yuxlämi sî'irde açä'a meyarbekirn istifade sî'iri:

- şikilber tesvir sî'iri;
- rengimer duz teqdim sî'iri;
- metn tertib sü'ür yux'ori;
- cümleba aräcä əlaqe sü'ür yıx'ori;
- metncizin asas fikir teqdim sü'ür yox'ori;
- abzasära aräcä əlaqe yeretmi sü'ür yux'ori;
- ç'eliberi duz yezmi sî'iri,
- ç'eliber ulu cızığcer alä cızığce duz yoroğuri;
- ç'eliba aräcä vergülcekir istifade sî'iri;
- cümle päsär säx'ädä durğu işarerbekir duz istifade sî'iri;
- hüsnetco normarba riayet sî'iri;
- teleffüz nä yezmi sî'i ferqlendirmi sî'iri;
- xüsusi isimero boh'lu h"ariferizin yezilmi yıx'är has'äri.
- ümumi isimero mik'e h"ariferizin yezilmi yıx'är has'äri

Qeyd: Məh'limcovon huluç'arizker yivä çeşnerbekir istifade sî'iranä itkini dercimber planlaşdırmı sî'ir yıx'ära.

Yez tabh'at yıkäci

1

Dialog

Standartär: 2.1.1., 3.1.1., 3.2.5., 3.2.6.

Təlimco neticerber:

Ugo müşahiderba güre h'araq'ari.

Hadiserbez tur qusuri.

Asas fikircoxun irh'anä uga fikir yu'uri.

Metnce məzmun hayatcızın əlaqelendirmə sü'ürü.

Kıdo qeyde: kollektiv, boh'lu, ye ma gärmə qrupär

Kıdo rix: müzakire, klaster

Dersino yeç'i qeyde

1-ci gäm

Məh'limcir h'ayelbovon IV bölme, ulu bölmece h'ada kıda çiği metnba baräcä mah'imat yus'uri. Bölmeco turuna gürece proqnozleşdirmə si'iyekir istifadə si'iranä h'ayelbez "Vez has'är, bölmece çekir h'abaraq'ara?", "Halci mövzu h'urän yuna?" (tabh'at, tabh'atciz münasibet, tabh'at qurumi s'i) sualber yus'uri.

Sualbez qeni cuğabära xan h'ayelbez iye xan h'aşxar "Vez has'ar, ça güre tabh'atco mövzu, ac qurumi s'i lah'ki aktualı?" sualcızın müraciet si'iri. Sualcız cuğab q'axus'uyiz bädälä məh'limcir klaster rixekir istifadə si'ir yıx'ära.

Tabh'at,
ac qurumi
s'i ça güre
läp hanımke
aktualı?

H'ayelbo cuğabär ümumileşdirmi si'iri, iye xan h'aşxar merhelecoxun yeç'iri.

2-ci gäm

Derslikce veh'i dialoq suxus'uri. Rolbezin suxus'uyekir istifade si'iri.

T'ik'ro cıgace yix'är ç'el yuzağcä qeç'h'iri.

35	1	3	14	1	35
T	A	B	H'	A	T

Tapşuruğco hasilce h'aşxi cuftimbezin nä mümkünü. Amma məh'limcovon kollektivcizin kido qeydecekir in istifade si'ir yix'ära.

3-cü gäm

H'ayelbez "Tabh'at qurumi si'iyez bädälä şı lazımı?" sual yus'uri. Tapşuruğ q'uncu furmacä h'asilce h'ağa yix'ära:

Məh'limcir sual yazico taxtácä yezmi si'iri, h'ayelberi şıfahi qeydece sualco cuğab yus'uri, məh'limcir h'ayelbo cuğabär yazico taxtácä qeyd si'iri, Qeydimba gürece müzakire teşkil si'iri.

Məh'limcir gärmä, ye ma boh'lu qrupär formalaşdırmı si'iri. Qrupärız tapşuruğ yus'uri, h'ayelberi 10 deqıqece q'osiye sualco cuğab yus'uri.

4-cü gäm

H'ayelbo cuğabära ibir vosuri, amma acär müzakire si'ir däd. Müzakire kilaki tapşuruğco icrace xan teşkil si'iri.

5-ci gäm

Derslico 62-ci sehifece veh'i 1-ci tapşuruğcä h'ada kida çıgiri. Gärmä qrupär yeretmi si'iranä har qrupcız säd şıkil yus'uri. Qrupärır şıkilba güre 5-6 cümlecekir ibaret k'ibesti metn tertib sü'ürü, şıkilba veh'i duz nä ç'ir h'aräkätär yuzağcä qeç'h'iri.

Qeyd: Mäh'limcovon izgä, alahi şikilber in teqdim si'ir yıx'ära.

6-cı gäm

H'ayelbo teqdimatära gürece müzakirerber teşkil si'iri, ando cuğabäroxon irh'anä istiğamet yus'u nä ümumileşdirmi si'i sualber yus'uri.

7-ci gäm

Kulcä si'iyez mövzucä bab cürebecüre tapşuruğär yivä yıx'ära:

- "Tabh'at qurumi sü'üyez zın şı si'iravi?" sualco cuğab q'axus'u;
- Hulu mövzucä inşa yezmi si'i, ye ma teqdimat h'azırlemi si'i;
- Mövzucä bab resim yunu və s.

8-ci gäm

Q'imet yus'u təlīmco neticerba bab çığiri.

Standartär: 4.1.1., 4.1.3.

Təlimco neticerber:

Ç'eliber nä cümleber duz yezmi sî'iri.

Müşahiderba gürece inşa yezmi sî'iri.

Kıdo qeyde: kollektiv, boh'lu, ye ma gärmä qrupär

Kıdo rix: müzakire, klaster

Dersino yeç'i qeyde

Müşahidece gürece inşa yezmi sî'iyez bädälä derslikce veh'i təlimatcekir istifade sî'iri:

1. Baräcä inşa yezmi sî'i eşya, hadise, eh"valat qöröh"s'ürü;
2. Qereph"iri obyekt qıqqetcizin müşahide sü'ürü;
3. Qereph"iri vasitecizin halci fikir çüröq'üye diqqet yus'uri.

Inşa yezmi sî'iyiz:

1. İyez tur qusuri;
 2. Plan surqhuri;
 3. Abzasäro su-sunciyevin veh'i əlaqece fah'am yus'uri;
- Lazım säx'äcmä h'alamät h'ük'ü ç'elbekir, benzetmerbekir istifade sî'iri.

Məh'limcir müşahidece güre inşa yezmi sî'iyez h'ayelber təlimat nä çeşnecizin tanış sib'iri.

H'ayelberi sual yivänä bəgäm, acäro cuğabär yus'u. Kila h'ayelbez mövzu teqdim sî'iri, h'ayelberi yazı yazmi sî'iri. Tapşuruğco fərđi qaydece icra sî'i daha harçovon vacib h'isab yix'äri.

H'ayelbez 20-25 deqiçe vaxt yus'uri. H'ayelberi yazırber yezmi sî'ir q'alan qeşxiri, acär tahvil yus'uri.

Məh'limcir dersina doru vaxtimba yazırber yuxlämi sî'iri, uxşäri sehvimer sinta vodori, iye xan h'aşxar dersina h'ayelbezin sinta acäro müzakire teşkil sî'iri.

Q'imet yus'u təlimco neticerba bab çigiri.